

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA- ÉS ENERGIAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó S Z E R E N C S É T !

„Step by Step”

Nemzetközi kerekasztal-konferencia
Balatongyörökön

„Lépésről-lépésre” a szociális partnerek szerepe az Európai Unió energiapolitikájában és a jövőbeni európai energiapolitika a kibővített Európában nemzetközi kerekasztal-konferenciát szervezett 2009. március 26-28 között a BDSZ, mint főpályázó valamint a pályázatban részt vevő partnerek: a Magyar

Bányászati Szövetség, a Bánya-, Vegyi- és Energiaipari Szakszervezetek Európai Szövetsége (EMCEF), a PODKREPA-Miners (Bulgária), az OS PHGN (Csehország), az FCE-CFDT (Franciaország) és a FNME (Románia). Részt vevő országok voltak még: Lengyelország és Németország.

A konferenciát Zoltay Ákos a Magyar Bányászati Szövetség főtitkára nyitotta meg. Kijelentette, hogy az elmúlt időszak rámutatott az európai energiapolitika változtatására, érezhető mit jelent az orosz gáz időleges kiesése is. A klímapolitika miatt a közös szabályozás terheket nyom az energiaiparra. Az EU hisz a fosszilis nyersanyagok helyettesíthetőségében. Nézetkülönbségek alakultak ki a nukleáris energiával összefüggésben a tagországok között. Magyarországon fontosnak tarja a Mátrai Erőmű fejlesztését, a tiszta szén technológia bevezetését.

Rabi Ferenc a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke nyitó előadásában nyitott kérdésekként az európai szabályozást, a piacnyitást, valamint a klímacsomagot, emissziós kereskedelmet említette. Az EU-s szabályok alkalmazása közös érdek és a nemzetállamok felelőssége az összeegyeztethetőség. Környezetvédelmi, gazdasági elvárás: hogyan lehet a legkisebb költséggel előállítani az energiát. Kérdés, rá lesznek-e kényszerítve a tagállamok a változásokra? A kialakult piaci modell megfelelő lesz-e vagy korrekciót igényel? A piacnyitást átszervezés követte, kiszervezések, a cégek egyesülése ment végbe. Fontos kérdés a kollektív szerződések, munkahelyek megtartása. Európa nem lehet versenyképes bányászat nélkül. Európai vállalatok jönnek létre. Az EMCEF szerepe a tagszervezetek segítése. A projekt során nagyobb nyilvánosságot kell kapnia a tagszervezeteknek.

Készül egy hetvenoldalas tanulmány, amely tartalmazza az ország jelentéseket és a konferencia háromnapos vitáit is. A reagálások után közös álláspont született, ami hasznosítható lesz az EMCEF Ipari Bizottsága számára. A következő időszakban, 2010-ben a francia kollégákkal közösen szervezve folytatódik a projekt, melynek témakörei: a szociális partnerek szerepe a versenyképes belső energiapiac kialakításában és a társadalmi felelősségvállalás. A 2011-es projektben el kell dönteni, hogy a lengyel, román vagy a bolgár kollégák legyenek a főpályázók. A témakör a kutatás+fejlesztés (K+F), élethosszig tartó tanulás. A közös munka segítene a bányász munkavállalók hosszabb távú munkahelymegőrzését is.

Jean Pierre Damm az Európai Bányász Ágazati Párbeszéd munkavállalói oldalának vezetője kifejtette: a konferencia célja a tapasztalatcsere. Az Ágazati párbeszéd Bizottságok 2002-ben jöttek létre. Az EU huszonhét országában a bányászati kitermelő ágazatban 230 000 munkavállaló van jelen. Előreláthatóan a foglalkoztatás további szűkülése várható. EU-s elvárás, hogy javítani kell a környezetvédelmi tevékenységet. Legfontosabb témakörök: a környezetvédelem, bányászati hulladékkezelés, küszöbértékek meghatározása, vállalatok szociális felelőssége. 2002-ben közös nyilatkozatot adtunk a támogatási rendszerrel kapcsolatban, a hulladékkezelés, a széndioxid kibocsátási kvótarendszerrel összefüggésben, valamint szakképzés átalakításával kapso-

latban. Megállapodás született a munkafeltételek meghatározásában, de nem lett jogszabályi javaslat. Az Európai Ágazati Párbeszéd Bizottság véleményét nyilvánította a káliumtermeléssel összefüggésben is. IMA jelentésében a bányászati erőforrásokról esett szó, amely arról szólt, hogy váljon zónává a kitermelő iparág. Az energiacsomaggal, klímaváltozással kapcsolatos változás 2008-ban került megvitatásra.

Energiacsomagokkal kapcsolatos állásfoglalások: ne csak az iparág viselje a terheket, a kitermelőiparnak a megfelelő energiamixre van szüksége, a közösségi nyersanyagokhoz – elsődlegesen a szénre – való hozzájutás fontossága. Olyan politikát kell folytatni a klímaváltozás megakadályozása érdekében, ami a realitásokat tükrözi, nem a kvótakereskedelmet. El kell érni az üvegházhatást okozó gázok csökkenését. A villamos áram árának alakulásában számos tényező közrejátszik. A széndioxid kibocsátás problémát okoz mindenhol, de ez az akadály áthidalható. Támogatni kell a tiszta szén technológia kutatását. Szükség van új erőművek építésére.

Problémát jelent, hogy a fiatal és a kiszervezett munkavállalók körében fordul elő a legtöbb munkahelyi baleset. Minden tagországban útmutatót kell kidolgozni a balesetek megelőzése érdekében. Szükség van az európai innovációra, az iparban dolgozó fiataloknak biztosítani kell a mobilitást. Franciaországban már nincs szénkitermelés.

(Folytatás a 2. oldalon)

Válság és szakszervezet

A BDSZ 2008. januári évindító országos tanács ülésén beszéltünk először az USA-ban kialakult jelzálogpiaci válság esetleges hatásairól. Akkor nagyon távolinak tűntek a felvetett problémák. Sajnos 2008 második felére globális világválság alakult ki a másodlagos jelzálogpiaci, amerikai hatások után. Ez jelentős problémákat vetett föl. Az a világon elterjedt szemlélet, hogy a piac, képes megoldani a problémákat és önmagában szabályozóként lép föl, tulajdonképpen megbukott. Olyan morális helyzet alakult ki, ami alapján fölvetődött egy ellenőrző rendszer kiépítésének az igénye az egész világon és, ami világosan érezhetővé vált, hogy a globális gazdasági válságot, globális eszközökkel lehet csak megoldani.

Térségünket talán azért érte nagyobb nyomás, mert az USA-ból elindult válság megjelent Európában, s az európai országok is igyekeztek a hatásait továbbnyomni a kelet-közép európai, elsősorban még terhelhető országok felé. Ez a nyomás Magyarországot abban az időszakban érte, amikor a megszorító hatások még érződtek. Hiszen az euró bevezetése miatt egy erős és kemény intézkedéseket tartalmazó konvergencia program került végrehajtásra. Ez a két hatás találkozott, s nem adta meg a lehetőséget arra, hogy egy erőteljesebb magyarországi fellendülés elindulhasson.

Azt reméltük, hogy a bánya- és energiaipar területén kevésbé jelenik meg a válság. Bízunk benne, hogy az alapanyagra, az energiára, a villamos áramra szükség lesz, a nyersanyagokat fel tudja az ipar használni. Tudtuk azt, hogy valamilyen módon várhatóak a foglalkoztatásra, s ezen keresztül a kollektív megállapodásra is negatív hatások, de a magyar kitermelő-iparág kisebb volume-ne miatt abban reménykedtünk, hogy ez kevésbé lesz érezhető.

A MAL részvénytársaság területén jelentős mértékben csökkent a kitermelte bauxit iránti igény. Emiatt a bauxitbányászattal foglalkozó kollégák választást elé kerültek: munkahely, vagy a kollektív szerződéseikkel elért vívmányok megtartása. Munkásgyűléseken, kisebb közösségekben, szakszervezeti testületi üléseken megvitaták a helyzetet, és arra az álláspontra jutottak, hogy megállapodást kell kötni a munkáltatóval. Meg kell próbálni ezt a nehéz piaci időszakot túlélni. Ez nagyon nehéz döntés volt, de a legjobb ebben a helyzetben. Így reményeink szerint megmaradnak a munkahelyek és talán a gazdasági fellendüléssel sikerül megmenteni Halimba II. bauxitbányászatát is.

Úgyancsak érintette a válság a hozzánk tartozó lakóközgyártókat, ahol sor került csoportos létszámleépítésre is. Próbálunk itt is segíteni. Azon dolgozunk, hogy egy új termékkel, mentőkocsi összereléssel külföldre is szállítva ezeket, kapjon a cég az új technológia bevezetéséhez 400 ezer eurós támogatást, s ezen a területen is legyenek versenyképesek. Ez járulhat hozzá ahhoz, hogy a jövőben több munkahelyet tudjunk biztosítani a lakóközgyártók számára.

A villamos áram-termelésben az igények szintén csökkentek. A kereslet csökkenésével, s az európai unió kívüli kínálat megjelenésével erős nyomás alá kerültek az árak, felével csökkentek, s ez azt jelentette, hogy nehezebb pénzügyi gazdálkodási körülmények közé került két nagy cégünk a Mátrai Erőmű Zrt és a Vértesi Erőmű Zrt. Mindkét társaság esetében szükséges, hogy legyen egy következetesen végig vitt irányvonal. Kialakítottuk azt az álláspontot, hogy javasoljuk – szociális partnerekként – az Európai Bizottságnak, hogy a belső piac védelme érdekében tegyen intézkedéseket, ne engedjen dömpingáron áramot behozni az uniós országok területére. Ösztönözzenek új erőmű-építési folyamatot, amely ebben a válságidőszakban az ipari fejlődés motorja lehet.

A válságkezeléshez tartozik az egyéni szociális problémák kezelése is. Aki a munkahelyét elveszti, és nem talál újat, nagyon nehéz élethelyzetbe kerül. Eppen ezért döntöttünk úgy, a BDSZ országos elnökségének ülésén, hogy a bányászszakszervezet segélyalapját megnyitjuk egy új segélyezési forma létrehozásával, amely a válság okozta problémák megoldására jönne létre. Öröm volt tapasztalni, ahogy jobb anyagi körülményekkel rendelkező alapszervezeteink fölajánlásokat tettek, ennek az alapon a megerősítésére. Ezen keresztül próbálunk átmenetileg – hiszen ezzel a problémákat nem lehet megoldani – legalább egyszeri támogatást biztosítani a bányászszakszervezet rászoruló tagjainak, hogy a nehéz időszakban könnyebben tudják az életszínvonalukat megőrizni.

A másik, hogy a szakszervezeteknek jelzést kell adniuk: ne kizárólagosan a munkájukból élő embereket terheljék a válság hatásai. Ebben a helyzetben arányos közteherviselésre van szükség. Ami fontos: az az ország, ahol nem sikerül válság idején az alapkérdésekben kialakítani a meghatározó politikai erők konszenzusát, ebből a helyzetből várhatóan vesztesen kerül ki. Meg kell nézni, hogy a tőke, azokat az országokat, ahol a politikai stabilitás nincs meg, kerüli, oda működő tőkebefektetések kevésbé érkezik. Ezt a bizalmat azért is vissza kell állítani, hogy az állampapír piac erősödjön, újra legyenek befektetők az állampapírcsoporthoz. Természetesen a szakszervezetek és a bányászszakszervezet is egy ilyen típusú gondolkodásban, párbeszédben – s amit nagyon hangsúlyozni – betartható megállapodásokban partner. Össze kell fogni és szolidárisan kell a problémákat kezelni. Ebben az esetben megszülethet az a megoldás, ami Magyarország számára, a munkavállalók és a nyugdíjasok számára a legkevésbé megterhelő, az adott helyzetben. Ehhez remélem, hogy a bányászszakszervezet a maga lehetőségeivel, eszközeivel hozzá tud járulni, hogy ezzel is segítse a szakszervezeti tagságát.

Rabi Ferenc
a BDSZ elnöke

Nemzetközi konferencia Balatonyörökön

(Folytatás az 1. oldalról)

Dr. Thorsten Diercks az európai munkáltatói szövetség az Euracoal főtitkára az európai munkáltatói oldal álláspontját fejtette ki a témával kapcsolatban. A szociális párbeszéd 1996-ban kezdődött meg. A szervezetség 90%-os a szövetségé. Fontos, hogy legyen elkötelezettség a szén iránt. Ki kell hangsúlyozni az energiamix jelentőségét. A szén a következő évtizedekben fontos szerepet fog betölteni, növelni fogja az energiabiztonságot, a munkahelyek megtartását. A szén a liberalizált piacon is versenyképes maradhat. A 2009-es, januári gázválság is rámutatott, milyen problémák merültek volna fel, ha nincs szén- és atomenergia. Teljesen egyértelmű, hogy a gázszolgáltatás leállása problémát jelent, a feketeköszén és a barnaköszén intenzívebb használata jelenti a megoldást. A megújuló energiák nem tudták fedezni ebben az időszakban az energiaigényeket. Brüsszelben széles körű vita folyik a széndioxid-leválásról. Három kulcsfontosságú szerepet kell erősíteni: az energiaellátás biztonságát, a versenyképességet és a környezetvédelmet.

A stratégiai energia jelentés rámutatott, hogy a szén továbbra is fontos elem az energiaszolgáltatásban, a szén hosszú távú energiahordozó. Hatékony erőműveket kell üzemeltetni a széndioxid leválasztással és tárolással (CCS). 20-30 éven belül ezt a technológiát be kell vezetni a piacra. Az Európai Parlamenthez több kérelem érkezett, hogy a CCS-szel nem rendelkező erőműveket 2015-re, 2020-ra be kell tiltani.

A gázválságot a szénbányászat előnyére lehet fordítani. Az EURACOAL véleménye szerint minden országnak legyen joga az erőforrások kiaknázására. Ne zárjuk be a szénbányákat. Sajnálatosan az 1990-es években rövid távú szemléletmód alakult ki.

A széndioxid tárolási lehetősége komoly vitákat eredményezett olyan témakörökkel szemben, mint a talajvédelem és a környezetvédelem. Ha sikerül kialakítani és megvalósítani a CCS technológiát, akkor a folyamat nagyban hozzá fog járulni a környezetvédelemhez. Az energiapolitikában kiállunk a széndioxid-mentes erőművek mellett. Demonstrációs berendezések hálózatát építenek ki háromféle betározási technológiával. A fejlesztési folyamatokban természetesen a nemzeti államoknak is részt kell venniük, az emissziós kereskedelmekből származó bevételeket kell ráfordítani a beruházásra. Az új technológiát szeretnénk demonstrálni Németországban az RWE projektjében.

Az Egyesült Királyságban hat projekttel számolnak, de valószínűleg ez a szám csökkenni fog. Az angliai kormány az egyik projektet költségvetésében is támogatja. Csehország egy, Lengyelország két projektben gondolkodik, Spanyolország, Bulgária, Olaszország közösen finanszírozott projektet tervez. 2015-re nemcsak az erőművek bázisára szükséges infrastruktúra kialakítását kell megvalósítani, a hatóságoknak engedélyezni kell a folyamatokat is.

Felmerül a tárolási kapacitás kérdése is, lehetséges korábbi olaj és gázmezők használata, ha már leállt a termelés. Másik alternatíva a széndioxid összenyomása, melynek lehetőségét vizsgálják a kutatók. Az emissziós kereskedelem során az európai kibocsátási értékek tartathatók.

Brunner György a Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium Energetikai Főosztály tanácsosa az európai irányelvek magyarországi termelésre vonatkozó jogszabályokba történő bevezetéséről, a villamos energiaipari termelés és energetikai bányászatra gyakorolt hatásairól, tapasztalatairól tartott előadást. Az EU hármas célja: fenntarthatóság, versenyképesség, energiabiztonság. 2020-ra a gáz felhasználása várhatóan

73%-ra fog emelkedni. Infrastruktúra-fejlesztés várható: déli fölgáz korridor kiépítése, balti összekapcsolódási terv, cseppfolyósított földgáz használata.

Energiai külkapcsolatok területén erős, megbízható partnerség kiépítése a cél a szállító és a tranzit országokkal, partnerség megújítása Oroszországgal. Nélkülözhetetlen az olajtartalékok, földgáztartalékok képzése is. 2008-as energiahatékonysági csomag került bevezetésre, EU-s irányelvek a villamosenergia-termelés felülvizsgálata történt meg. 2020-ra a megújuló energiaforrások arányát az EU-n belül 20%-ra kell növelni. Emellett kőolaj, földgáz, tőzeg felhasználás, közénfelhasználás széndioxid megkötésével, nukleáris energia felhasználása jellemzi Magyarországot.

A magyar energiapolitikát energiaimporrt-függőség jellemzi. Az energiaellátás folyamatos és biztonságos fenntartása, javítása a cél. A földgázellátás biztonsága, abban rejlik, hogy Magyarország jelentős mértékű földgázkészlettel rendelkezik. A készültek, tároló készülékek folyamatosan bővülnek. Megállapodás jött létre a Gazprom és a Mol között gáz-tároló létrehozásáról. Magyarország támogatja a szénipart, a széntermelés fenntartását.

Atomerőmű kapacitások terén a Paksi Atomerőmű kapacitásfejlesztése várható 2000 MW-ra nő az erőmű teljesítménye. Egyelőre csak vizsgálatok folynak újabb atomerőmű létrehozásáról. Energiahatékonyság, megújuló energiaforrások területén 2013-ig 100 milliárd Ft támogatás várható a megújuló energiák fejlesztésére vonatkozóan.

Pataki István a Magyar Energia Hivatal elnök-helyettese az európai irányelvek alapján megváltozott magyarországi szabályozás helyzetéről, tapasztalatairól tartott előadást. Kijelentette, hogy létrehozták az Európai Regulátori Együttműködési Ügynökséget, ahol minden nemzeti regulátor a saját érdekeit képviseli. Együttműködési keretet biztosít, a határon átnyúló kereskedelmet felügyeli. A nemzeti regulátori hatáskör: hazai szabályok betartatása, piacfelügyelet, erőműépítési felügyelet, ellátásbiztonság.

A hazai erőműpark cseréje szükséges, 7000 MW beépítése lenne nélkülözhetetlen, az importfüggőség csökkentésére. Az erőműpark cseréjére több tervet készítenek elő a 2025-ös megújulásig. Klímapolitika: 2020-ra 20%-kal kell csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátását, 20%-kal kell növelni az energiahatékonyságot, 20%-ra kell növelni a megújuló energiák használatát az EU-s tagállamokban.

2010 júniusáig kell benyújtani a Nemzeti Cselekvési Tervet. Hazánkban problémát jelent a támogatási és engedélyeztetési rendszer.

A gázpiacon komoly tároló ipar alakult ki. Magyarországon egyetlen vezeték től függ, ezért nehéz versenyképességben maradni. Az év eleji gázválság idején hazánk probléma nélküli volt az ellátottság a gázszolgáltatásban a meglévő tárolókapacitás következtében. Minden ország legyen felelős saját energiabiztonságáért.

Gerse Lajos a Magyar Villamos Művek osztályvezetője a villamos ipari termelés szabályozási körülményei változásainak magyarországi hatásairól és annak következményeiről, a szociális partnerek szerepéről tartott előadást. Az MVM csoport a fogyasztók egy csoportjának közüzemi szolgáltatását látja el, piacelemzéseket végez, hatékonysági vizsgálatokat készít. Ha nem kellően hatékony a verseny, bizonyos kötelezettséget írhat elő. Jelentős piaci előnnyel rendelkezik, de nyilvános árverés keretében kell értékesítenie forrásainak bizonyos hányadát. A villamosenergia-termelők rendelkeznek olyan forrással, amelyeket nem értékesítettek. Hazánkban a két szénes erőmű

kihasználtsága a Paksi Atomerőmű után a legjobb. Az MVM átgondolta a stratégiáját, a hazai piacra kell koncentrálni. Javítani kell az ellátásbiztonságot, a foglalkoztatás-biztonságot, maximalizálni kell az energiakihasználtságot. 2020-ban új atomerőmű építés lehetősége, új lignitblokk erőmű építése valósul meg a Mátrai Erőművel közösen, melynek során a lignitblokk díjai kedvezőbbek a többi típusú blokkétól.

Dr. Valaska József a Mátrai Erőmű igazgatójának elnöke az előadásokkal kapcsolatban megjegyezte, hogy Magyarországon jelenleg politikai krízis van. A válság kezdetekor nem lehetett tudni, hogy el fogja érni Európát is. Hazánkban 24%-kal csökkent az ipari termelés, 18%-kal a villamosenergia-fogyasztás. Ha nem lesznek belső intézkedések az év végéig 2-3 erőmű is csődbe mehet. Az árak tovább csökkenése esetén Európában is több erőmű válságba kerülhet. Ha egy nemzetnek nincs kiváló villamosenergia-piac, mint Franciaországnak, akkor tönkre mehet. A krízis után nagyon drága lehet az áram. Szerbia harminc éve importra szorul, de a jelenlegi helyzetben exportált. Meg kell védeni az EU belső piacát. Együttműködésre, összefogásra, a villamosenergia-piac védelmére kell pozicionálni. Magyarországnak szerencséje van a gáz tárolásával összefüggésben, mert kiváló geológiai adottságokkal rendelkezik. A hazai földgáztárolók eredeti földgáztárolók ugyanazokba a közegekbe tudjuk visszajuttatni a gázt, ahonnan már kinyertük. A Nabucco-vezeték és a Kék Áramlat esetében is fontos, hogy Magyarországon történjen a gáztározás. Kilencven napra elegendő gázkészlete van az országnak, ezért volt lehetséges a hazai igények kielégítése és a külföldre történő szállítás.

A konferencián résztvevő tagországok bemutatták tapasztalataikat a nemzeti energiapolitikával, a szociális partnerekkel, ezek szerepével kapcsolatban. Németország helyzetét **Michael Wolters** ismertette. Elmondta, hogy a megújuló energiák aránya a jövőben valószínűleg növekedni fog. Be fogják zárni az atomerőműveket, a lakosság is elutasító az atomenergiával kapcsolatban. A közén aránya várhatóan visszaesik, a gáz aránya megnő. Németországban a klasszikus energiamix valósul meg, ahol a közén aránya 20%, a barnaköszén aránya 23%. Olajat, gázt Oroszországból, feketeköszén több országból importál. Barnaköszén 100%-ban rendelkezésre áll. Probléma jelentkezik pár év múlva, mert az Északi-tengeri tartalékok kiürülnek. A barnaköszén és feketeköszén hasznosítását a jövőben is tervezik. Széndioxidmentes fosszilis erőművek fejlesztése történik 2014 után, az RWE projekt keretében hosszú távú szénalapú erőműépítések is várhatók.

Az USA-ban már működik a széndioxid tárolására és szállítására is alkalmas vezeték hálózat. 2010-2020 között 40 000 MW-ot kell kiváltani, mert lejár az erőművek üzemeltetési engedélye, valamint 2020-tól az atomenergia sem áll rendelkezésre.

A fenntarthatóság összefügg az ökológiával és a gazdasági szempontokkal. 2030-ig a valós energiafogyasztás várhatóan 50%-kal növekedni fog. Kínában, Indiában minden új erőmű szénre fog épülni, tudja fedezni a felmerülő igényeket. A szén az energiamix részét kell, hogy képezze.

Jean Francois Renucci a francia energiapolitikával összefüggésben elmondta, hogy a vita régóta folyik az energiakérdésről. Több tényezőt kell tisztázni: meg kell őrizni az energiafüggetlenséget, meg kell előzni az üvegházhatást, összpontosítani kell az energiamixre, mindenki számára elérhetővé kell tenni a villamos energiát. Két százalékkal csökkenteni szükséges az energiafogyasztást, három

százalékkal csökkenteni kell az üvegházhatású gázok arányát, valamint vissza kell szorítani az atomenergiát. Franciaországnak 2030-ra várhatóan 67 millió lakosa lesz, egy százalékkal nő a háztartások száma. Az ipari foglalkoztatások száma csökkeni fog, míg a szolgáltatási szektor növekedni. Hosszú távra kell tervezni, az Atomenergia Ügynökség négyéves periódusokat határoz meg a világtendenciák megállapítására. Ennek alapján beruházási tervek készülnek.

küzdelem. Energetikai célok, az atomenergia-hatékonyság növelése, energiaforrások tartalékolása, kutatása. 2020-ra a megújuló energiaforrások aránya növekedni fog, emelkedhet az atomenergia kihasználásának mértéke. Az üvegházhatású gázok csökkentése is elengedhetetlen. Az 1990-es évektől kezdve az ipari termelés egyre jobban visszaszorult, ezért a károsanyag-kibocsátás is csökkent. Egymillió kocszokolható szén van raktáron Csehországban. A szénre

Megszületett a környezetvédelmi törvény, melynek fő célja, hogy alaposan megvizsgálja a többéves programokat.

Az atomerőműveknek meg kell tartani a függetlenségüket. Az energiafogyasztás alakulásával kalkulálni kell a jövőre vonatkozóan. Érvényesíteni kell a társadalmi igazságosság elvét, a szegényebb háztartásoknak ne legyen több energiafogyasztása. Az energiaforrásokat fejleszteni kell, 25.000 MW bővítés várható a szénenergiára beruházásokban. Meg kell növelni az erőművek kapacitását, és új atomerőműveket kell létrehozni. Az atomenergia termelést 60%-ra kell csökkentenie az országnak. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni az energiahatékonyságra. A kínálat-kereslet közötti egyensúlyt meg kell találni, valamint át kell gondolni az elektromos áram díjszabását. Erősíteni szükséges a felek közötti párbeszédet.

Frantisek Nekola a csehországi tapasztalatok bemutatása során az aktuális politika helyzetéről is nyilatkozott. A cseh kormány megbukott, előreláthatólag az új kormány az atomerőművek, és a szén-erőművek visszaszorítását fogja kezdeményezni. Az országnak 2005 óta elfogadott energiastratégiája van. A szakértők véleménye szerint a stratégia eredményeként az ország túlzott energiafüggettségbe kerül, a jelenlegi 40%-os függőség 80%-ra emelkedhet. 90 napra elegendő gáztartalékkal rendelkeznek, de behozatalra szorulnak. A kőolaj szempontjából 94%-os a függőség. Energiakoncepciókat dolgoztak ki 2030-ig, ami összhangban van az EU külpolitikájával. A fő koncepciók: versenyképesség, elérhető ár, klímaváltozás elleni

szükség van, 2025 után szükség lesz közénbehozatalra. Az országban az elektromos művek többsége barnaköszénrel működik.

Andrzej Chwiluk a lengyelországi energiapolitikával kapcsolatban elmondta, hogy 1989-től gazdasági, társadalmi változások voltak a térségben. A piacgazdaság kialakítása, a bányászat szerkezetátalakítása ment végbe. A gazdasági folyamatokra hatással volt az 1984-es angol bányászok sztrájkja is. A lengyel bányászatot megpróbálták felszámolni az 1980-es évek végétől kezdődően. A szakszervezetek szétaprózódtak, a reformokat nem lehetett végigvinni. Sikerült megőrizni a nyugdíjtörvényt, a bányászok kedvezőbb feltétellel mehetnek nyugállományba. Problémát jelent, hogy a klímacsomag nem keresi a megoldásokat a társadalmi kérdésekre. A krízist az ágazat javára is lehet fordítani, lehetőséget kell kapni az energiaértékesítésre. A barnaköszén alapú erőművek az országban maximális kihasználtsággal működnek. Nehézé teszi a helyzetet, hogy a lengyel kormányzat nem ad támogatást a bányák számára. Nemzeti energiapolitikát kell kialakítani, fel kell tártani a gázmezőket, a hazai szükségletek fedezése érdekében. Társadalmi vita alakult ki az új atomerőművek építéséről, a lakosság 48%-a támogatja a beruházást. A válság során a munkáltatók kihasználják a helyzetet, a munkabérek befagyaszthatására törekednek.

Hegy Gyula Európai Parlament képviselő az EP állásfoglalása a klímacsomagban és az ezzel kapcsolatos összefüggések témakörében szólalt meg. Az európai

lakosság 80%-a városokban él. A klímaváltozás hatására Közép-Európában több hónapos száraz, forró nyarakat idézhet elő. A megújuló energiák arányát növelni kell, de nem a fakivágások elterjedésével.

Az Európai Szakszervezeti Szövetségnek környezetvédelmi munkacsoportja is működik. A főbb témakörök, amellyel foglalkoznak: a szociális méltányosság, környezetvédelem, fenntartható fejlődés, gazdasági hatékonyság, egészséges munkahelyi környezet, mérgező anyagoktól mentes munkahelyek. Az egyik kulcsfontosságú eredmény, hogy a bizonyítás kényszere ezentúl a munkáltatót terheli, saját költségén kell megvizsgáltatnia, hogy egy adott termék, anyag

A fejlesztésekhez nélkülözhetetlen a megfelelő energiatakarékosság, a távfűtés korszerűsítése, a gyorsvasút hálózat kiépítése. A közösség érdeke a fenntartható környezet. A klímaváltozásnak jelentős kárai vannak, amelyeket a szén-erőműveket működtető országoknak is be kell látnia, számukra támogatást kell nyújtani az energetikai célú változásokhoz. A környezetszennyező vállalkozásokra elrettentő büntetést kell kiszabni. Az atomerőművek kevesebb problémával működtethetők a szén-erőművekénél.

Vladimir Topalov Bulgária kapcsán megjegyezte, hogy az EU-s elvárások miatt számos bányát, atomerőművet, hőerőművet be kellett zárni az országban

az egészségre káros vagy sem. A vizsgálatok bebizonyították, hogy az aszbeszt rákkeltő. Nano technológiai vizsgálatokra van szükség, szakértői team vizsgálja, hogy az anyagok egészségkárosítók-e. Szükség van a zöld technológiák elterjedésére is. Az Európai Szocialista Párt a dolgozókra veszélyes anyagok betiltásakor kikérte a szakszervezetek véleményét. Az EU elfogadta a 2008-as klímacsomagot, ami az energiafogyasztás csökkentését, megújuló energiák növelését, bio-üzemanyagú gépkocsik számának növelését tűzte ki célul. 2050-re a megújuló energiák aránya elérheti a 75%-t is. Az Európai Szakszervezeti Szövetség üdvözlözi az állásfoglalást, de kikötötte, hogy a folyamat nem járhat munkahelyvesztéssel. Az érintett ágazatokra ki kell dolgozni egy haszonélvezet számítást. Az új technológiákra történő áttérés során négy szektorban várható erőteljes változás: energiatermelés, közlekedés, acél- és cementipar, valamint az építőipar ágazatai.

Problémát jelent, hogy 1m³ lakóterület fűtésére kétszer annyi energiát használunk Magyarországon, mint Nyugat-Európában. Szükség van a távfűtő berendezések felújítására, a támogatási rendszerek megváltoztatására. Az EU szerint a szegénységi küszöb alatt él az, aki bevételeinek több mint 10%-át költi energia-felhasználásra. A hazai gázár-támogatási rendszerek helyett a lakóépületek felújítását, korszerűsítését kellene ösztönözni.

A zöldek célkitűzése, hogy a repülőgépekbe építsenek be klímaadókat, kevesebb legyen a széndioxid kibocsátás, nagyobb fokú energiatakarékosság valósuljon meg.

Problémát jelent az áramellátottság kapcsán, hogy az egyes térségekben, különösen a falvakban nincsen megfelelő módon kiépítve a közvilágítás, ami teret enged a bűnözésnek.

Céljaik az ágazati szintű kollektív szerződések megkötése, a munkavállalók képzése, munkahelyi egészség és védelem részletesebb szabályozása a bányászat és az energetika területén. Az Európai Bizottság komplex és elfogadható csomagot terjesztett elő az energia-politikával kapcsolatban. Figyelembe veszik a versenyképességre és a klímaváltozásra vonatkozó elvárásokat. Közösen új célkitűzéseket kell megfogalmazni, egy középtávú energetikai stratégiát kell kidolgozni.

Herczog Edit Európai Parlament képviselő az EP és az Európai Bizottság energiaiparra vonatkozó állásfoglalását és hatásait prezentálta. Elsődlegesen kijelentette, hogy a szénbányászat nélkül megoldható az energiaellátás. Európa és Amerika áramellátottsága a legnagyobb. Várhatóan 8,5 milliárd lakosú lesz a Föld. Az elmúlt évszázadban jobban nélkülözhető volt az energia, de a jelenben az áramkimaradás katasztrófákat idézhet elő. Minden erőforrásra szükség van, többek között a szénre is, de mindenesetben a technológiák kialakítása során csökkentenünk kell a széndioxid kibocsátást. A közösségi energiapolitikában problémát jelent, hogy nincs közösségi jogszabálygyűjtemény, nincs közös energiapolitika sem. Közös intézményrendszert kell kialakítani, energiaügynökség létrehozása elengedhetetlen, de nincs forrás a felállítására. A közösségi infrastruktúra felállítása során, közös vezetékrendszer kell kialakítani, csak így jöhet létre egy közösségi belső piac. Az energiatakarékosság fejlesztése érdekében új irányelvek várhatóak. Az Európai Parlament elfogadta az Európai Stratégiai Tervet. A kutatásra, fejlesztésre kíván a közösség több forrást biztosítani, lobbizni kell a tisztaszen technológiák elterjedése mellett is. Minden technológia számára - legyen az megújuló, tisztaszenre, nukleárisra épülő - kutató berendezések kialakítására van szükség.

A magyar energiapolitikában kiemelt szerepet kell kapnia az összekapcsolódás lehetőségének, melyben Magyarország tranzit szerepet kap. Nukleáris és szén alapú fejlesztéseket kell végrehajtani. Célok: a villamosenergia-exportra való felkészülés, gáz esetén a tranzitszerelő kialakítása, a stratégiai tárlókapacitás növekedése és energia tudásközpont létrehozása, amely egy közös tudásanyagot biztosítana európai szinten. A 2011-es EU elnökség lehetőséget ad az infrastruktúra fejlesztésére is. Nélkülözhetetlen az erőműpark korszerűsítése és cseréje. Harmadik ipari forradalom kezdődhet meg az új beruházásokkal.

A tisztaszen technológiát ott kell kiépíteni, ahol szén található. Az energiatermelésben nem az energiahordozók, hanem a technológiák versenye zajlik. A létrejövő tudás közös tudás legyen, ami akkor versenyképes, ha szellemi termékvédelem valósul meg.

Mindig azokat a megoldásokat kell keresni, amelyek a munkavállalóknak a legjobbak. Ideológiáin alapon nem lehet jó döntést hozni, az összes energiahordozóból ki kell nyerni a legtöbb energi-

A román energetikai stratégia bemutatása során kifejtette, hogy szükség van az új korszerű és csökkentett károsanyag kibocsátó beruházásokra. 2007-ben a liberális kormány elfogadta az új energiastratégiát, mely során az energiahatékonyság négy százalékkal nő, az energiafelhasználás három százalékkal csökken, a megújuló energiaforrások aránya 2020-ra harmincnégy százalékra fog növekedni. Kilátásba került az atomerőmű újabb blokkjának üzembe helyezése is. A hőerőművek folyamatos modernizációja zajlik 2015-ig bezáróan.

A gázkrízis során nem jelentett nehézséget a lakossági és a vállalati szükségletek biztosítása. A gáztározókban 3-4 hónapra elegendő mennyiségű tartalék áll rendelkezésre.

Problémát jelent az áramellátottság kapcsán, hogy az egyes térségekben, különösen a falvakban nincsen megfelelő módon kiépítve a közvilágítás, ami teret enged a bűnözésnek.

Céljaik az ágazati szintű kollektív szerződések megkötése, a munkavállalók képzése, munkahelyi egészség és védelem részletesebb szabályozása a bányászat és az energetika területén. Az Európai Bizottság komplex és elfogadható csomagot terjesztett elő az energia-politikával kapcsolatban. Figyelembe veszik a versenyképességre és a klímaváltozásra vonatkozó elvárásokat. Közösen új célkitűzéseket kell megfogalmazni, egy középtávú energetikai stratégiát kell kidolgozni.

Rabi Ferenc a BDSZ elnöke előadásában kifejtette, a tisztaszen technológiákra 1,5 milliárd eurót fordítanak tizenhárom projekt keretében. 180 millió euró jut ebből az RWE Power beruházására. Európai szinten szükség van a közös küzdelemre az ipar területén. Magyarország nyersanyagokban gazdag, kőolaj tizenkilenc évre, földgáz húsz évre elegendő, feketekőszén is rendelkezésre áll nagy mennyiségben, de nincs már bányászati tevékenység. Lengyelország, Csehország alacsony kéntartalmú szenek behozatalára szorul, erős a gázfüggés Oroszországtól. Megújuló erőforrások tekintetében kihívás előtt áll az ország, mert nincsenek meg a szükséges erőforrások. A biomassza felhasználása során a szálfaerőket ki kellett vágni. A szél-erőműveket, szélturbinákat nem lehet igénybe venni, mert kevés a szélcsatorna.

A villamosenergia-piacnyitás versenypiaci csökkenést eredményezett, nem jelentette az áram árának mérséklését, hanem folyamatos átlagár-növekedés valósult meg. A létszám adatok folyamatosan csökkentek. 1965-ben 80 000 bányász dolgozott az ágazatban, jelenleg, összesen 11 000-en dolgoznak az iparágban. A szakszervezet feladata volt a kiszervezések megállítását, mert a kiszervezett munkavállalók nem tartoztak volna az ágazati megállapodások hatálya alá.

A szociális partnerségben sikerül elérni, hogy létrejött a Villamosenergia-ipari Ágazati Kollektív Szerződés, rendszeres a bértarifa szerinti javadalmazás, a béremelkedés nagysága nagyobb az országok ajánlásánál, a munkavállalók adómentes juttatásokban részesülnek.

Magyarországon rendszeresen találkozik a szakszervezet a munkáltatókkal. Ágazati kollektív szerződést kívánunk létrehozni az egyéb bányászati tevékenységekre vonatkozóan.

A Paksi Atomerőmű biztonságos megerősítése megtörtént. Szlovákiában, Bulgáriában azért kérték az atomerőművek bezárását, mert veszélyesnek minősítették a működésüket. A lehető legjobb technikákat a legjobb hatékonysággal be kell építeni a meglévő rendszerekbe. Az elavult erőművek korszerűsítését el kell kezdeni, modernizációra van szükség az iparágban. Fel kell oldani a régi és az új EU-s tagállamok közötti ellentétet.

A megújuló energiaforrások arányát növelni kell 20%-ra, de a többi 80% fenntartására is megoldást kell keresni.

Zoltay Ákos a Magyar Bányászati Szövetség főtájtára Magyarország bemutatásánál elmondta, hogy az EU-s célkitűzések, a Lisszaboni Stratégia nem valósult meg. Az EU önsanyargató irányelveket fogalmaz meg, amely munkahelyet teremt a kitalálóknak. A megújuló energiák használata során fákat, erdőket kell kivágni.

Az energiaerődk, energiafűvek termelése több energiába kerül, mint amit nyerni lehetne belőle. A szél-erőművek nem szabályozhatóak, teljesítményük az időjárási viszonyoktól függ, energiájuk nem tárolható, valamint megzavarja a madarak vándorlási útját. A hazai energiapolitika 1993-ban fogalmazódott meg. A szénbányák többségét bezárták, ha ez nem történt volna meg, a gázkrízis alatt rendkívüli profitot eredményezett volna. A szénbányák újrainyitása bonyolult folyamat. A mecseki területen Máza-Dél területén óriási mennyiségű szén található, de problémát jelent a szakképzett munkaerő hiánya. Olyan technológiát kell kifejleszteni, ami minél kevesebb munkaerőt igényel. A válság okán egyre kevesebb befektető jelenik meg, de a lignitbányászati fejlesztés a Mátrai Erőműnél meg fog valósulni.

Rabi Ferenc a BDSZ elnöke előadásában kifejtette, a tisztaszen technológiákra 1,5 milliárd eurót fordítanak tizenhárom projekt keretében. 180 millió euró jut ebből az RWE Power beruházására. Európai szinten szükség van a közös küzdelemre az ipar területén. Magyarország nyersanyagokban gazdag, kőolaj tizenkilenc évre, földgáz húsz évre elegendő, feketekőszén is rendelkezésre áll nagy mennyiségben, de nincs már bányászati tevékenység. Lengyelország, Csehország alacsony kéntartalmú szenek behozatalára szorul, erős a gázfüggés Oroszországtól. Megújuló erőforrások tekintetében kihívás előtt áll az ország, mert nincsenek meg a szükséges erőforrások. A biomassza felhasználása során a szálfaerőket ki kellett vágni. A szél-erőműveket, szélturbinákat nem lehet igénybe venni, mert kevés a szélcsatorna.

A villamosenergia-piacnyitás versenypiaci csökkenést eredményezett, nem jelentette az áram árának mérséklését, hanem folyamatos átlagár-növekedés valósult meg. A létszám adatok folyamatosan csökkentek. 1965-ben 80 000 bányász dolgozott az ágazatban, jelenleg, összesen 11 000-en dolgoznak az iparágban. A szakszervezet feladata volt a kiszervezések megállítását, mert a kiszervezett munkavállalók nem tartoztak volna az ágazati megállapodások hatálya alá.

A szociális partnerségben sikerül elérni, hogy létrejött a Villamosenergia-ipari Ágazati Kollektív Szerződés, rendszeres a bértarifa szerinti javadalmazás, a béremelkedés nagysága nagyobb az országok ajánlásánál, a munkavállalók adómentes juttatásokban részesülnek.

Magyarországon rendszeresen találkozik a szakszervezet a munkáltatókkal. Ágazati kollektív szerződést kívánunk létrehozni az egyéb bányászati tevékenységekre vonatkozóan.

A Paksi Atomerőmű biztonságos megerősítése megtörtént. Szlovákiában, Bulgáriában azért kérték az atomerőművek bezárását, mert veszélyesnek minősítették a működésüket. A lehető legjobb technikákat a legjobb hatékonysággal be kell építeni a meglévő rendszerekbe. Az elavult erőművek korszerűsítését el kell kezdeni, modernizációra van szükség az iparágban. Fel kell oldani a régi és az új EU-s tagállamok közötti ellentétet.

A konferencia összegzésében **Rabi Ferenc** elnök elmondta: kulcsfontosságú, hogy a munkavállalói és a munkáltatói oldal miként tudja alkalmazni és végigvinni a konferencia tanulságait krízishelyzetben. Kezdeményezett egy új megközelítést az európai energetikai folyamatokra; az EU védje meg belső

piacait; fel kell hívni a figyelmet az erőművek kiszolgáltatottságára. Az új szabályozási folyamatokban igény van a modernizációs folyamatok erősítésére, az erőműi bányászati beruházások végigvitelére. 2020-ig erőteljes szén tüzelőanyag alapú modernizációs folyamatoknak kell megindulnia. A fejlesztési folyamatok munkahelyeket adnak a tagállamoknak, és lehetőséget biztosítanak a jelenlegiek megőrzésére. Fel kell oldani az ellentéteket a régi és az új EU-s tagállamok között. A villamos áramhoz való hozzáférést biztosítani kell. A gazdasági világválság során keletkezett többletterheket meg kell osztani az erőművek között és a tagállamok között is. A gazdaság szereplői nem engedhetik meg, hogy csak a piaci folyamatok döntenek, amelyek a jelenlegi helyzetben felszámolási, csődeljárású folyamatokat indíthatnak el. Az aukciós eljárások során a széndioxid nem viselkedhet úgy, mint egy pénzügyi termék, ellenkező esetben kiszámíthatatlan folyamatok kezdődhetnek meg. A vállalatok többsége nem, vagy csak nagyon magas áron juthat elegendő széndioxid kvótához. Az együttműködés, a hálózatok összekapcsolása a hozzáférés elősegítését, és kiszámíthatóságát kell hogy eredményezze az ellátásban. A szociális partnerségben a felek tudják, milyen szaktudásra van szükség a villamosenergia-iparban, ezért össze kell hangolni a szakképzési igényeket, meg kell határozni az élethosszig tartó tanulás legfontosabb elemeit. Ha az európai villamosenergia-iparra, bányászatra vonatkozó szabályok nem eredményezik azokat a célokat, amelyeket a bevezetésük során elfogadtak, akkor szükséges az európai párbeszédben és nemzetállami szinten közösen megfogalmazni a célokat. Az elképzeléseket realizálni, az iparági tudásbázist erősíteni kell. A szakszervezeteinkkel, munkáltatói szervezetekkel való hálózatszerű működés kiépítését kell elősegíteni. Közösen kiutat találhatunk a válságból. Legyen a kiutakhoz is jó szerencse!

Patrick Pierron a középtávú stratégiákról adott tájékoztatást. Célkitűzés a projekt folytatása, meg kell határozni a következő konferenciát szervező országnak a témaköröket. Több lehetséges vitatéma áll rendelkezésre, amelynek alapja a társadalmi felelősségvállalás, a válsággal kapcsolatos kihívások, a vállalati irányítás rendszerek és döntések átláthatósága, valamint a szakszervezetek felelősségvállalása. A gazdasági döntések során figyelembe kell venni a szociális dimenziót is. A 2010-es projekt vitatéma lehetnek: hogyan lehet csökkenteni a vállalatok, az ágazatok és az országok közötti különbségeket; az energiapolitika során ipari politika kidolgozása; mi lehet az alapja az ipari foglalkoztatás és a gazdasági növekedésnek, a globális felfogás az átlátható szállító ipar és hátteripar fejlesztésére; az egyenlőtlenségek csökkentésére, kik és milyen szinten hozzák meg az energetikai döntéseket a társadalmi, szociális aspektusokat figyelembe véve; a környezetvédelmi követelések összeegyeztetése a hatékonysági követelésekkel összhangban. A 2011-es konferencia témaköre lehet: a szociális partnerek szerepe, hosszú távú stratégiája az energiapolitikában, a kutatás-fejlesztés, élethosszig tartó tanulás és a szakképzés kérdései. Definiálni kell mit várunk a párbeszédtől és a tárgyalásoktól. A szociális párbeszéd tudja-e segíteni az ipari és energetikai átalakulások. A jövőt előre kell vetíteni. Az élethosszig tartó tanulásra és a munkavállalók továbbképzésére szükség lesz. Európai ország-specifikus megállapodásokat kell kötni. Európai szinten folytatni kell az ágazati párbeszéd tárgyalásokat, koordinálni kell minden ágazati párbeszéd-bizottságban folyó munkát. Az európai vállalatok esetén problémát jelent, hogy nem tisztázott a foglalkoztatottak státusza. Az előkészítő bizottságokban a partnereknek állást kell foglalni, mely témák kerülnek kiválasztásra a következő projektek megvalósítása során.

Az Öngondoskodásról...

Tekintettel az állami ellátórendszerekben elmaradt érdemi intézkedésekre, szűkebb környezetünkben a villamosenergiatermelés, elosztás, értékesítés szektorában megalakításra került munkavállalóink aktív részvételével az érdekvédelmi - munkáltatói szervezetek hathatós közreműködésével az Iparági Önszegélyező, a VIT Nyugdíj és a Vitamin Egészséggondozó. E szervezetek egymást szolgáltatásait kiegészítve egy „szociális hálót” alkotva alakultak ki, mint az öngondoskodásnak társadalmi kezdeményezési új formái.

Biztonságos-e a nyugdíjpénztári befektetés?

A jelenleg zajló pénzügyi világválság kiindulópontja és eddigi áldozatai a banki szektorból kerültek ki. Szinte minden nap újabb és újabb komoly múlttal rendelkező pénzintézetéről derül ki, hogy kötelezettségei fedezetének egy része elértéktelenedett, így ország gazdasági (állami) segítségre szorul. A válság közvetlenül ugyan nem érinti a hazai pénzintézeteket, de a pénzügyi szektorral szemben a magyar lakosság részéről mindig is jelenlévő bizalmatlanság érezhetően felerősödött.

Sajnos közvetve, az idej és tavalyi éves hozamokon keresztül a VIT Nyugdíjpénztár tagjai is érzékelhették a válság súlyát. Joggal merülhet fel a kérdés egy ilyen esetben, hogy maga a pénztár nem válhat-e a válság áldozatává, azaz kötelezettségeit teljesíteni tudja-e.

A kérdésre megnyugtató igennel válaszolhatunk. Ugyan a nyugdíjpénztáraknál elhelyezett vagyonra sem állami, sem egyéb garancia nincs, de erre nincs is szükség. A nyugdíjpénztárak ugyanis – szemben a bankokkal – csupán befektetés-közvetítő intézmények.

A nyugdíjpénztár összegyűjti a tagok pénzét, de ezért nem fizet kamatot, - s nem is helyezi ki kockázatos hitelek formájában - hanem az összegyűjtött pénzt a tagok hasznára és kockázatára befekteti. A befektetéseket a pénztár - a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően – 2009-től naponta a piaci áraknak megfelelően átértékeli (ez a hozam). Amennyiben a befektetések piaci ára oly módon csökken, hogy azt nem fedezi az értékpapírokból folyó cash flow (kamatok, osztalékok, az eladások árfolyamnyeresége/vesztesége, a lejáratok árfolyamnyeresége/vesztesége), akkor lesz a hozam sajnos negatív.

A pénztári megtakarítások biztonságát, azt, hogy a pénztári befektetések ne kerülhessenek egy „sztárbróker” fennhatósága alá, biztosítja a befektetések kezelésének mechanizmusa. A jogszabályok a nyugdíjpénztárak számára előírják a pénztártól és vagyonkezelőtől egyaránt független letétkezelő alkalmazását. A VIT Nyugdíjpénztár letétkezelője a CIB Bank Zrt. A vagyonkezelés során az ügyleteket nem a vagyonkezelő, hanem a tőle független letétkezelő bonyolítja le. Így egyetlen „sztárbrókernek” sincs lehetősége a pénztár vagyonának elpanamázására, hiszen nem ő, hanem a letétkezelő végzi az ügyletek elszámolását, és nem ő, hanem a letétkezelő ad a vagyonról minden nap kimutatást, igazolást a pénztár felé. Azt, hogy ez a kimutatás valós képet ad, a letétkezelő függetlensége biztosítja.

A nyugdíjpénztári rendszer ellenőrzését a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete látja el, szigorúan és eredményesen. Megkönnyíti a Felügyelet munkáját, hogy a nyugdíjpénztárak esetében három független szervezet – a pénztár, a letétkezelő bank, és a vagyonkezelő – kimutatásait kell egybevetni, így bármelyik téves, vagy hamis adatokat próbál közölni, a másik két szervezet kimutatásai alapján könnyen tetten érhető a „bűnös”.

Ha pénztári befektetésem van, el fogom „bukni” a pénzemet?

A VIT Nyugdíjpénztár és vagyonkezelői aktív, referenciaindexhez kötött befektetési stratégiát folytatnak, alapvetően a pénztár szabályzatai és a jogszabályok is ezt írják elő számára. Azaz a cél a referenciaindex teljesítményének meghaladása.

A fentiek tükrében elvárható-e akár a vagyonkezelőtől, akár a pénztártól, hogy pl. -9 százalékos referenciahozam esetén pozitív hozamot érjen el? Természetesen nem. A referenciától nem lehet bármilyen mértékben eltérni. Az eltérés mértéke közvetve maximum. Az egyes referenciaindexekhez portfóliócsoporthoz tartoznak (pl. állampapírok: CMAX index, hazai részvények: BUX index) A portfóliócsoporthoz tartozó befektetéseket a pénztár szabályzataiban, a vagyonkezelői szerződésben rögzítettek, ez alapján pl. a kiegyensúlyozott portfólióban a hazai részvények aránya két meghatározott szélsőérték között mozoghat. Ez adja meg, hogy a referenciahozamokhoz képest milyen eltérés várható valójában a portfólióktól.

De a negatív hozam esetén hová lesz a pénz? Ki teszi el? A válasz meglepő lehet: mi pénztártagok. „Ha megveszek egy államkötvényt, biztos lehetek abban, hogy előre meghatározott mértékű (természetesen pozitív) évi kamatot fogok kapni, és abban, is, hogy a lejáratkor az esedékes kamattal mellet az állampapír névértékét is kifizetik majd nekem.” Csúszkán annyi történik tehát, hogy a jelenkori veszteség megteremti a jövőbeli magasabb hozamok lehetőségét. A mostani hozamot, amit most nem kaptam meg, illetve a veszteséget, amit most levontak a számlámról, egy későbbi időpontban meg fogom kapni. Ha a pénztári portfólió egyetlen állampapírból állna, könnyedén meg lehetne mondani, hogy a mostani veszteség valamikor a még hátralévő futamidő alatt jelentkezik majd nyereségként. Mivel a portfólióban 35-40 féle értékpapír szerepel, melyeknek a futamideje különböző, csak azt mondhatjuk, hogy ezeknek az értékpapíroknak az átlagos hátralévő futamideje alatt várható a nyereség megjelenése.

Bizonyítékként szolgálhat erre a 2003-as év, és az azt követő évek hozama. 2003-ban az egész évet tekintve minimális volt a klasszikus jellegű portfóliók hozama, az azt követő 3 évben pedig kiemelkedően magas, azaz a 2003-ban elveszített hozam 2004-ben, illetve 2005-ben befolyt. A jelenlegi helyzetben is ugyanez várható, azaz a mostani veszteség a következő években pozitív többlethozamként fog jelentkezni az ilyen portfóliókban. A többi portfólióban szereplő állampapírokra természetesen szintén igaz az előbbi okfejtés.

A részvényrészt tekintve pedig tulajdonképpen semmi különös nem történt, a részvények árfolyama a piac mindenkori értéktételét tükrözi. A hosszabb részvénypiaci fellendülések idején a befektetők hajlamosak azt gondolni, hogy a részvényárfolyamok folyamatosan emelkednek. Ez természetesen nincsen így. A részvénypiac velejárója a magasabb kockázat. A hosszabb távon magasabb nyereség elérésének ára, hogy időnként negatív hozamokkal kell szembesülnünk. Ez természetesen nem örömteli senki számára, különösen nem a pénztárnak és a pénztártagoknak, ugyanakkor meg kell érteni, hogy ez normális velejárója a részvénypiacok működésének.

Tisztelt Tagjaink!

A VIT Nyugdíjpénztár vezetése a megsokszorozódott tagi megkeresések, aggódozó telefonok alapján úgy

érzékel, hogy nem elegendő csak személyesen vagy telefonon beszélni tagjaival, érdeklődőkkel, hanem ezúton is választ kell, adjon a tagok kérdéseire. (bővebben a www.vitnyp.hu web lapon)

Mi történik a pénzügyi piacokon, mi ez a káosz?

Sajnos akár tudomásul vesszük, akár nem a világban jelenleg olyan méretű pénzügyi-gazdasági válság tombol, amelyet 70-80 éve nem tapasztalt a világ, és jelenleg senki sem tudja megjósolni ennek a végkimenetelét. A befektetések valamilyen módon mindig is tükrözik, tükrözték a gazdaság általános állapotát, és egy befektetőnek - bár nem jó hír - de tudomásul kell vennie, hogy itt nemcsak nyerni, hanem veszíteni is lehet időszakosan. Bár azonnal hozzá kell tennünk, hogy hosszútávon tekintve a jó befektetési politika összességében nagyobb hozamot produkál majd, mint az egyszerű, de kockázatmentes banki termékek.

A pénztártagok jelenleg pénzt nem vesztek, mert pénzüket nem a pénztárban van - hiszen a pénzen részvényeket, kötvényeket vett a pénztár -, ami végső soron vállalkozások, cégek bizonyos tulajdoni hányadát vagy az állam meghitelezését jelentik. Azzal, hogy az árfolyamok átmenetileg visszaesnek, ugyan annyi tulajdona marad a tagoknak, mint előtte. Egy életszerű példával megvilágítva: ha valakinek van egy lakása, és az ingatlanárak átmenetileg visszaesnek, akkor attól a lakásában nem tűnik el a fűrdőszoba és a szobák sem mennek össze. Ugyanaz marad, csak ha eladná, akkor átmenetileg kevesebbet kapna érte, mint korábban. De az emberek ilyenkor okosak, és nem adják el az ingatlanukat.

Akkor miért adnák el befektetéseiket, vagy miért számolnák fel nyugdíjcélú megtakarításaikat?

Értesítés

Megragadnánk az alkalmat és néhány fontos információt tudatnánk Önökkel.

Tekintettel arra, hogy jelen időszakban lépett hatályba az a rendelkezés, mely szerint az elszámoló egységekre épülő nyilvántartást vezető pénztárak - így a VIT is - kötelesek naponta, a 4 nappal korábbi árfolyamok alapján számított egy egységre jutó árfolyamokat közzétenni, a piaci folyamatokból eredő árfolyamcsökkenés vagy növekedés napi szinten láthatóvá, a pénztártagok által könnyen követhetővé válik.

Tudatjuk Önökkel, hogy a jelenlegi veszteségek teljes mértékben függetlenek az elszámoló egységen alapuló nyilvántartás bevezetésétől.

Felhívjuk továbbá a figyelmet, hogy a jelenlegi veszteségek csak akkor válnak valósá, amennyiben azokat a pénztártagok realizálják, a portfólióban lévő értékpapírokat értékesítik. Az eddigi veszteségek realizálására mind az önkéntes, mind a magánnyugdíjpénztár esetén más pénztárba történő átlépés, választható portfóliós rendszer működtetése esetén portfólióváltásnál, szolgáltatás igénybevételekor kerülhet sor. Szintén realizálja a magánnyugdíjpénztár tagja a veszteséget a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépés esetén, míg önkéntes nyugdíjpénztár tagja a kilépés, kizárás, a 10 éves várakozási időt követően kért kifizetés esetén.

(x)

BAKOS ISTVÁNNÉ

1931-2009

Mély fájdalommal és megdöbbenéssel értesültünk a szomorú hírről, született: Ficzeré Mária – mindenki Malvin nénije – Bakos Istvánné 2009. március 10-én elhunyt. 1931. szeptember 20-án született egy bányász család első gyermekeként. Fontosabb iskoláit Egerben végezte el. Első munkahelye 1949-ben az Ózdi Szénbányák Egercsehi Bányáüzeménél volt. 1987. január 21-én szünt meg az aktív munkaviszonya, s került nyugdíjas állományba. A kötődése azonban megmaradt a bányásztársadalom irányába. Mindig is aktív közéleti tevékenységet folytatott. A szakszervezetnek 1949-től volt tagja. Egyenes útja vezetett a bányász nyugdíjas szakszerve-

zethez is, ami eredményeként 1989-ben megválasztották az Egercsehi Nyugdíjas Bányász Szakszervezet vezetőségi tagjának, majd 1990-ben az elnökének. Eredményes és aktív munkája elismeréseként 2004-től már az alapszervezet titkáráként irányította a szervezeti életet, a tagság megelégedésére. Sajnos betegsége előre haladtával megszakadt ez a teljes életet kitöltő folyamat.

Most már csak az emlékezés és a gyász; ami megmaradt. Mert sokat emlegetik Bakos Istvánnét, Malvinkát, aki oly sok vidám perccel ajándékozta meg környezetét.

Nyugodjon békében!

A Meszei Bányász nyugdíjas Szakszervezet vezetősége, tagsága szomorú és fájó szívvel búcsúzik

NÜRNBERGER GÉZA

Elnökétől

Az elhunyt több évtizeden keresztül volt a szakszervezet elnöke. Ezen kívül közéleti tevékenysége révén a város, a megye egész területén nagyon sokan ismerték és szerették.

A Nyugdíjasok Képviselőtestületében és a Nyugdíjas Érdekegyeztető Tanácsban betöltött tisztsége révén a nyugdíjasok szociális problémáit igyekezett a helyszínen megismerni és az orvoslásban segítségükre lenni.

E munkája elismerésére számtalan kitüntetésben részesült. Így többek között 2005-ben, a parlamentben át-

dott „Emberséges Magyarországiért” érdemérem tulajdonosa is.

Pártonkivülként, az MSZP felkérésére és támogatásával, egy cikluson keresztül Pécs Megyei Jogú Város közgyűlésének is tagja volt.

Derűs, vidám, kevésbeszédű személyiség volt. Az emberek iránti tisztelet, szeretet kísérte végig életútját.

Nyugodjon békében!

Temetésére 2009. március 19-én, 12 órakor került sor a Pécsi köztemetőben.

Villamosenergia-ipari bér- és szociális megállapodás

2009. évre a Villamosipari Társaságok Munkaadói Szövetsége, valamint az Egyesült Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége, és a Bányá- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete között.

Felek az OÉT megállapodásban és a VKSZ IV. fejezet 2.2 és X. fejezet 2. pontjában foglaltakat alapul véve az alábbiakban állapodnak meg:

1. A felek a megállapodás hatálya alá tartozó társaságoknál az egy főre jutó reálkereset 0-2%-os növelését ajánlják a csoport és helyi szinten bértárgyalásokat folytató szociális partnereknek.

2. Megállapodó felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy csoport illetve helyi szinten rögzítik a várható infláció mértékét és infláció-kezelés módját,

3. A megállapodás hatálya alá tartozó társaságoknál 2009. január 1-jei hatállyal a teljes munkaidős statisztikai állományban lévőkre vonatkozóan alkalmazható munkabérek nem lehet kevesebb az alábbiaknál:

- minden munkavállalóra vonatkozóan (villamosenergia-ipari minimálbér) 76.300 Ft/hó;

- a legalább középfokú iskolai végzettséget és/vagy szakképzettséget igénylő munkakört betöltőkre vonatkozóan 90.000 Ft/hó;

- akkreditált felsőfokú szakképzettséget igénylő munkakört betöltő munkavállalókra 115.400 Ft/hó;

- a felsőfokú iskolai végzettséget igénylő munkakört betöltőkre vonatkozóan 144.200 Ft/hó.

4. A munkáltatók kötelezettséget vállalnak arra, hogy 2009-ben éves szinten a jóléti és szociális juttatásokat a 2. pont szerint meghatározott infláció mértékével növelik. További részletkérdésekben a társaság csoportszintű, illetve társasági

szociális partnerek állapodnak meg.

5. Felek indokoltan tartják, hogy a helyi, társaságcsoporthoz tartozó bértárgyalások során a villamosenergia-iparban is a munkahelyek megőrzését tekintik elsődlegesnek.

6. Felek kifejezik szándékukat, hogy 2009-ben kidolgozásra és aláírásra kerül

Rabi Ferenc (BDSZ) Janka Mária (VTMSZ) és Gál Rezső (EVDSZSZ) aláírják a bértmegállapodást

a VKSZ 2.2.1 pontja a jövőbeni bértárgyalások tartalmáról. A tárgyalásokat a Felek törekednek 2009 első félévében konszenzussal lezárni. Felek folytatják a tárgyalásokat az ágazati bértarifa létrehozása tárgyában és törekednek arra, hogy még ez évben megállapodjanak.

7. Felek megállapodnak abban, hogy jelen megállapodás részét képezi a Villamosenergia-ipari Kollektív Szerződésnek, és együttesen kérik annak kiterjesztését.

8. Jelen Megállapodás akkor lép hatályba, ha az aláírók illetékes fórumai jóváhagyják.

Budapest, 2009. február

A munkáltatói szövetség oldaláról:

VTMSZ

A szakszervezetek oldaláról:

EVDSZ, BDSZ

Rabi Ferenc Salgótarjában

Elnökségi ülést tartott a BDSZ Nógrád Megyei Nyugdíjas Bizottsága, amelyen részt vett Rabi Ferenc, a Bánya és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke és Dénes András, a BDSZ Nyugdíjas Választmányának titkára. Rákos József, a megyei nyugdíjas bizottság titkára áttekintést adott a megye 12 alapszervezetében folyó munkáról. Többek között szólt az elmúlt évet lezáró taggyűlések tapasztalatairól, a tagszervezésről és a tagdíjfizetési morálról, s további bányász emlékhelyek létrehozásáról Kisterenyén és Salgótarjában a Forgách-telepen. Az idei rendezvények közül — a hagyományos bányász ünnep mellett — a BDSZ 31. kongresszusának előkészületeit, a tisztújító taggyűléseket és a megyei küldöttterkezetlet emelte ki.

Rabi Ferenc tájékoztatójában a világgazdasági válság magyarországi hatását és a kormány válságkezelő programját elemezte. A kormánycsomagról szólva kiemelte a nyugdíjasok védelmét, mert ebben a helyzetben az idős emberek a legsérülékenyebbek. A tervek szerint megváltozik az éves nyugdíjemelés módszere, — recesszió idején a nyugdíjmelés mértéke az inflációval egyenlő, — vásárlóerejének megtartása érdekében. A 13. havi nyugdíj - 80 ezer forintig — beépül a nyugdíjba. Fokozatosan emelkedik a nyugdíjkorhatár és korlátozzák a nyugdíj melletti munkát. Módosul az adózás szerkezte, a szociális juttatások rendszere és intézkedések szükségessége az adózási morál erősítése, az adófizetők számának növelése érdekében is. A szükséges intézkedéseket természetesen a parlamentnek kell jóváhagyni. Az elnök hangsúlyozta: összefogásra, cselekvőképes kormányra és a válságból kivezető

program következetes végrehajtására van szükség. A szakszervezetek kikényszeríthetik ezt. A továbbiakban a bányászszakszervezet XXXI. kongresszusáról szólt az elnök. Budapestre tervezik területi szervezetek létszámarányosan választhatnak küldötteket, amelyek harmada a nyugdíjasok, kétharmada pedig az aktív dolgozók közül kerül ki.

Dénes András a nyugdíjasok reális tájékoztatásáról szólt. Arról többek között, hogy a nyugdíjak vásárlóértéke — az ellenzék állítása ellenére - tavaly 1,76 százalékkal nőtt. Mint ahogy érdekeket sértene az is, hogy figyelmen kívül hagyva a munkaviszonyt, a befizetett járulékot, mindenki nyugdíját egyformán emelnék. Ez amellet, hogy igazságtalan, ellentmond a biztosítási elvnek is. Szóba került a taglétszám folyamatos növelése, hiszen a 26 ezerről 18 ezerre esett vissza a nyugdíjas tagok száma.

A tájékoztatókat korlatlan beszélgetés követte, amelynek során Nádasi József, a salgótarjáni 2-es, Ruski Sándor a Karancs-völgyi és Tóth Imre a szuhai alapszervezetek nevében mondtak véleményt. Szóltak a szigorítások nyugdíjasokat érintő hatásáról, a különböző társadalmi csoportok helyzetéről, a munkahelyteremtés lehetőségeiről, a méltányossági nyugdíjról, amelyet a szakszervezet harcolt ki, s amely támogatást jelent a nyugdíjasoknak. A Karancs völgyében az elmúlt másfél évben huszonhatan kaptak így nyugdíjmelést, amely havonta 3,5-4 ezer forintot jelent. Összességében pedig mintegy egymillió forinttal növelte a nyugdíjasok jövedelmét. Elhangzott az is, hogy a befizetett tagdíjakból több mint félmillió forint jön vissza Nógrádba, a rászoruló tagok támogatására.

V.G.

Bizalmi és Üzemi Tanács ülés Márkushegyen

Március közepén tartotta közös ülését a Vértesi Erőmű Márkushegyi Bányászati Üzemének Üzemi Tanácsa és a BDSZ helyi szervezetének bizalmi testülete. Terítéken volt a Vértesi Erőmű Zrt., ezen belül is a Márkushegyi Bányászati Üzem jelenlegi helyzete, a 2009 nyarán történő leállítás szükségessége, majd az azt követő egy frontfejésre való átállás technikai és személyi problémáinak a megoldása. Dr. Havelda Tamás elmondta, hogy nehézségeinket nemcsak a szerencsétlen kimeneteleű áramszereződések, hanem a gazdasági válság okán kialakult alacsony villamos energiaár is okozza. Jelenleg a villamos energia előállításának önköltsége jóval meghaladja az áram világgiazi árát. A kialakult helyzethez alkalmazkodva nekünk is csökkentenünk kell a termelést és a meglévő készleteket mielőbb el kell használni. Ezért válik szükségessé a dolgozók kényszerszabadságra küldése. A későbbiekben az egy frontfejteses termelést kevesebb munkavállalóval kívánják megoldani. Ezért első körben a külföldi munkavállalók munkájáról mondanak le, majd az év végén a nyugdíjas dolgozóktól köszönnének el. Az év folyamán elkerülhetlenné válik a kordelvezményes munkakörök felülvizsgálata is.

Ezt követően Torma Lajos beszámolt a szakszervezet 2008-as munkájáról, ismertette a Számvizsgáló Bizottság jelentését, amit a tagság egyöntetűen elfogadott. Örömmel jelentette, hogy a tavalyi éves bérnövekmény vállalatunknál átlagosan 13,3% volt. Az idei béremelésről annyit mondott, hogy az ágazati 4,5%-ot a Vértesi Erőmű is biztosítani fogja. A titkár ezután a szakszervezet sport-és szabadidős tevékenységeiről beszélt.

Az ülésen részt vett Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke is, aki elmondta, hogy mindenki a jövőre vonatkozóan kiszámítható

tóságot szeretne; munkahelyet, létbiztonságot.

Sajnos a céggel kapcsolatos gondok, és a recesszió rányomja bélyegét erre az évre és várhatóan a elkövetkező időszakokra is. A gazdasági válság a bányászatot is érinti; elég nagy százalékban csökkent az villamos áram iránti termelési igény.

2010-ig él a szénfiller támogatási rendszere. A 2002. évi rendelet ekkor jár le és nagyon fontos, hogy meghosszabbításra kerüljön. Ha valamiért nem sikerülne megtartani, akkor a cég nem lesz működőképes. A villamos áram ára 50 %-kal csökkent, a szemet pedig nem lehet máshol eladni. Az erőművet korszerűsíteni kell, 42 %-os hatékonysággal kell működniük a szenes erőműveknek, hogy fennmaradhassanak.

Ha nem sikerül a kormánnyal megállapodni, akkor határozott munkavállalói kiállásra lesz szükség.

Jelen helyzetben a 4,5 %-os bérfeljesztés jónak mondható, ágazati szinteken jó megállapodást kötött a BDSZ.

Sajnos a magán-nyugdíjpénztárból való visszalépésben és abban, hogy aki elmerg nyugdíjba, ne a generális szabályok szerint adózzon, még nem tudtak megállapodni, de ebben az évben újra megpróbálják.

Az Országos Tanács összehívta a BDSZ XXXI. kongresszusát november hónapra Budapestre.

Az ülés vendége volt Vokony János, a VIT nyugdíjpénztár igazgatótanácsának az elnöke is két munkatársával. Az elnök úr beszámolt a magán- és az önkéntes nyugdíjpénztári ágazat 2008-as teljesítményéről, a hozamok alakulásáról, a pénztár működéséről. Igyekezett megnyugtlatni mindenkit a pénztár stabil helyzetéről.

-sawia-

Tisztújítás és kongresszus

Mozgalmas őszi elé néznek a bányászszakszervezet Nógrádban tevékenykedő szervezetei: a megyei nyugdíjas bizottság és a 12 alapszervezet is. Ahogy arról a munkaértékelő februári elnökségi ülésen szó esett augusztus, szeptember, október és november a tisztújító alapszervezeti taggyűlések és a küldöttterkezetek ideje. November közepén pedig összeül a BDSZ XXXI. kongresszusa, amelyről reális helyzetértékelést és annak megfelelő energiapolitikai, szociális döntéseket várnak Nógrádban is. A hagyományoknak megfelelően valamennyi alapszervezetben megemlékeznek a bányásznapról, megülik a Borbála ünnepet és elismerésben részesítik hűségükért azokat, akik 50-60 éve tagjai a szakszervezetnek.

Segítségre várva

Márciusban-áprilisban azonban még az elmúlt évi munkát értékelő taggyűlések zajlanak az alapszervezetekben. A több mint 470 tagot számláló salgótarjáni 1-es alapszervezet elnöke beszámolójában hangot adott az idős emberek körében tapasztalható nyugtalanságnak az ország és saját egyre romló helyzetük miatt. Majd azt elemezte, mennyiben sikerült javítani a szakszervezeti tagok anyagi-szociális biztonságát, segíteni egészségügyi állapotuk javulását, erősíteni az alapszervezetet, szervezettebbé tenni a munkát. Az elmúlt évet még közel ötszáz taggal kezdték, most huszonegy tag hiányzik a létszámból, mert hiányoznak az életből is. Igaz harmincegy új tagot felvettek, de ennyien ki is léptek az alapszervezetből az év folyamán. A „minden dolgot tudói”, a bizalmiak tájékoztatása szerint nem fizették a minimálisra szabott tagdíjat sem. A tizenkilenc bizalmiból - betegség miatt - felmentését kérte őt. Helyükre újjak álltak és valamennyiüket megerősítette a küldöttterkezetlet, egyáltalán nem könnyű tisztségükben. A szakszervezeti tagok jelentős része olyan idős ember, akik szerény nyugdíjukból nehezen élnek, az évek súlya mellett ilyen-olyan betegséggel küszködnek, támogatásra

szorulnak. A tagdíjbevétekből, a Nógrádi Bányász Nyugdíjas Alapítvány és a BDSZ Önszegélyező Pénztár támogatásából 63 idős ember részesült egyszeri segélyben. Az alapszervezetek, a megyei nyugdíjas bizottsági támogatásával huszonketten kaptak nyugdíjmelést méltányossági alapon, átlagosan 3200.-forintot havonta. Intéztek krízis segélyt, bajba jutott társnak és tizennégyen gyógyultak, pihentek Sikondán, a szanatóriumban. Noha szerény, de mégis csak a szolidaritás példája, hogy 24 ezer forintot adtak a tagok az alapítványba, a rászoruló nyugdíjasok támogatására.

Élő hagyományok

Fontos része volt az elmúlt évi munkának is a bányász hagyományok ápolása. Volt mire emlékezni: 160 éve kezdődött az iparszerű széntermelés a salgótarjáni medencében. Az első bányát a Salgótarjánhoz tartozó Inászón nyitották. Az emlékhelyet - stílizált bánya bejáratot - kikezdte az idő. Az alapszervezet tagjai kemény munkával átépítették, felújították. A bányászok napjáról nem csak itt az Ó-Mária taronál emlékeztek, hanem mindenütt, ahol valamikor szentet termeltek. Baglyasalján, Károly-aknán, a bányamúzeumnál a valamikori József lejtősnél is. Forgách-aknáról - a városrész iskolájában - gazdag fotó-kiállítás „mesélt” a kisdíjaknak. Önkormányzati képviselő, a bányászszakszervezet, a Somlyóért Forgáchért Egyesület, valamint az iskola pedagógusai együtt buzgólkodtak létrejöttén. Gusztáv aknán az egykori bánya bejáratánál és a temetőkertben tisztelegtek az 1944-es bányászellenállás résztvevői, áldozatainak emléke előtt, s együtt voltak a Borbála napon is. A hagyományápolás szolgálatába állították a bányász klub kéthetente tartott foglalkozásait is, ahol sok információhoz jutnak a klubtagok, az érdeklődők.

Az alapszervezet ott van a város életében. Részt vesznek a városi rendezvényeken és szelészlik kapcsolataikat a civil szervezetekkel. A közös rendezvények, a közös munka köti össze az alap-

szervezetet Baglyasalja Barátainak Körével, a Nyugdíjasok Nógrád Megyei Képviselőtével, az alapszervezet alelnöke a képviselő elnökségi tagja. Együttműködnek a Palóc Nők a Holnapért Egyesülettel, hiszen az alapszervezet tagjainak több mint fele nő.

Nehéz idő

Nehéz év elé néz az ország, s a város és a szakszervezet dolga sem lesz egyszerű. Az az idős ember, aki a múlt évben nehezen élt, az idén is támogatásra szorul. Azt kérték a küldöttek a szakszervezet megyei bizottságától, a BDSZ-től is, küzdjenek azért, hogy ne nagyon szakadozzon tovább a szociális háló, a támogatásra szorulóknak ne essenek ki belőle. Az alapszervezet - mint ahogy eddig tette - lehetőségeihez mérten segít: segélyekkel, a méltányossági nyugdíjkérelem támogatásával. Sikondán a szanatóriumban is a régi áron kaphatnak ellátást, kezelést a rászorulóknak. A készülődést már most elkezdték az őszi rendezvényekre. Jelölő bizottság alakult, tagjai összegyűjtik a véleményeket, ajánlásokat, kik vezessék az alapszervezetet. Fontosnak ítélte a közösség az alapszervezet taglétszámának növelését. Az ajtót tágra nyitották, de megnézik, ki jön be rajta. Azokkal ugyanis nem lesznek erősebbek, akik csak az előnyök szándékával jönnek, s ha várakozásuk nem teljesül, tovább állnak.

A beszámoló után a küldöttek egyetértő tapsa csattant. Bizonyára annak jeleként, hogy eddig is együtt oldották meg a feladatokat, ezután sem lesz ez másként. Feladatból pedig lesz bőven. A gazdasági-szociális gondok mérséklése, az idős, rászoruló bányászemberek segítése, a szolidaritás erősítése, az alapszervezeti munka szervezettebbé, hatékonyabbá tétele, az alapszervezeti tagok megtartása, újjakkal gyarapítása minden szinten ad elegendő munkát. Ezekről szólt a városi küldötteknek Rákos József, a BDSZ Nógrád Megyei Nyugdíjas Bizottságának elnöke.

-vg-

Nyugdíjas bál Móron

A január-február általában a zárszámadások, az előző év pénzügyi, gazdasági szempontból történő lezárásának az ideje, másrészt a farsang, a báli szezon hónapjai is. Mindkettő jól megfér egymás mellett, ezt tükrözi a BDSZ Móri Nyugdíjas Szervezetének példája is, mikor is egybekötötték az éves beszámolót és azt követően a bált.

A móriak meghívták a pusztavámi, a vértessomlói, a várgesztesi és az oroslányi testvérszervezeteket, ami nemcsak azért volt gyümölcsöző, mert így rég nem látott egykori munkatársak borultak egymás nyakába, hogy „Hogy vagy kedves cimborá, rég nem láttalak, mi történt veled azóta, hogy letettük a csákányt?”, hanem mert így ötleteket adtak egymásnak, hogy hogyan lehetne még szebbé, tartalmasabbá tenni a nyugdíjas éveket.

Az esemény csendes megemlékezéssel kezdődött, azokra az egykori kollégákra való emlékezéssel, akik sajnos már nem lehetnek közöttünk. Grell Károly, a móri szervezet titkára elmondta, hogy megint fogyatkozott a létszám, fájdalmasan csökken a bányásztársadalom, egyre kevesebb taggal számolhatnak. Szavaiból viszont kitűnt, hogy a 2008-as évet 355 fővel záró szervezet igen mozgalmas évet tudhat maga mögött. A komáromi termálfürdőbe nagyon szívesen megy a tagság, ezt a tavalyi év folyamán hétszer meg is tették, de emellett kirándulást tettek Berekfürdőre is, és tüdőhettek Balatonyörökön a BDSZ jóvoltából. A márkushegyi szervezettel is nagyon jó a kapcsolatuk, aktivitásukat bizonyítja, hogy nem csupán részt vettek a márkushegyiek által szervezett sport- és családi napon, de számos serleget és érmét sikerült elhozni onnan.

Grell Károly beszélt a szervezet pénzügyi helyzetéről is. Tagdíjon felül támogatást a BDSZ-től és Mór Város Önkormányzatától kapnak. Ezekből az összegekből tudnak a közös programokhoz hozzájárulni, valamint némi anyagi segítséget nyújtani segély formájában elhunyt tagtársaik családjainak vagy a rászoruló kismagyarjásaiknak. Említésre méltó, hogy sikerült három kismagyarjás társuknak a BDSZ segítségével rendkívüli nyugdíj-emelés kiharcolni. A 2009-es tervekről röviden csak annyit mondott, hogy tervbe van véve egy székelyföldi kirándulás, természetesen egy kis meglepetéssel megemlékeznek a nőnapról és a bányásznap megünneplése is az év legfontosabb eseményei közé tartozik majd.

Ezt követően Kovács István, az oroslányi BDSZ elnöke kért szót. Tájékoztatta a jelenlévőket a Vértesi Erőmű jelenlegi helyzetéről. Elmondta, hogy bár évek óta mindig úgy kezdi mondandóját, hogy nehéz helyzetben van a Vért és csak nagy nehézségek árán halad előre, de ez az állítás most sajnos többszörösen megállja a helyét. A gazdasági nehézségek mellé jön még a számunkra kedvezőtlen áramár csökkenés is. A gazdasági válság az eladásainkra is kedvezőtlenül hat, hisz a gyárak, üzemek termelésének visszafogásával csökkent a kereslet az áram iránt. Most egyszerűen a túlélésért küzd az erőmű és a bánya. Az üdültetésre kitérve említette, hogy az idén még lesz lehetőségük a nyugdíjasoknak a pihenésre.

Végül Torma Lajos, a Márkushegyi Bányászati szakszervezeti titkára szólt néhány szót az aktív bányászok helyzetéről. Kiemelte, hogy ebben a nehéz helyzetben, mikor is a fennmaradás a tét, össze

kell fogni. Az előttük álló úton egymásba kapaszkodva, kart karba öltve kell haladniuk. Csakis egymás segítségével, közös összefogással- és nem acsarkodva- érhetik el céljaikat.

Kiemelte, hogy idén is szeretnék megtartani a sport- és családi napot, ezen kívül még számos sporteseményt szerveznek, melyeken örömmel látják a jelenlévőket.

Ezután a jubileumi jutalmak átadására került sor.

Szakszervezeti tagságuk 50 éves évfordulója alkalmából szeretettel köszöntötték Kiss Árpádot, Bakonyi Lászlót, Marczter Istvánt, Pánczél Lajosnét, Szehoffner Istvánt, Ruff Józsefnét, Izmind Lászlót, László Ferencet, Grósz Józsefnét, Fett Jánosnét, Csesznák Gyulánét, Varga Ferencnét, Kemele Istvánt, Varga Márton, Stotzt Istvánnét, Klein Ferencnét, Boza Lászlót, Szauder Jánosnét, Bognár Ödönét, Hodolits Józsefet, Wittner Jánosnét.

És azok, akik 60 éves tagságuk alkalmából vehették át a jubileumi oklevelet és jutalmat: Manner Márton, Friedmann István, Wittner Ferenc, Skobrák Ferencné, Bodó Nándorné, Hülber József, Pinovácsi Józsefné, Vasali Ferenc, Frey József, Fett István.

BDSZ Országos Elnöki dicséző oklevélben részesült Jáni László, aki húsz éven keresztül gazdasági vezetője volt a Mór-Pusztavám Bányász Nyugdíjas Szakszervezetnek.

BDSZ Oroszlányi Elnöki elismerő oklevélben részesült Sánta Istvánné és Ruff László, akik tevékeny, áldozatos munkájukért vehették át jutalmukat.

Sok szeretettel gratulálunk a díjazottaknak!

sawia

100 éve történt Bányakatasztrófa áldozataira emlékeztek Ajkán (1.)

Ajka város környéke az ajkai szénbányászat történetének legszomorúbb eseményére emlékezett január 14-én. 100 évvel ezelőtt, 1909. január 14-én 55 ajkai bányász vesztette életét a bányában keletkezett tűz okozta vészhelyzetben.

Az ajkai bányászat beindítása kapcsolatba hozható a nagy ipari fejlődéssel, amely az 1867-es Kiegyezést követően hazánkban beindult. Kisebbségi gyárak, üzemek vasútvonalak épültek, amelyek egyre több szemet igényeltek.

Ez készítette arra Puzdor Gyula művelt, irodalomkedvelő ajkai földbirtokost, hogy a Booskorárokban talált szénkibúvárról szakértői véleményt kérjen Hantken Miksa híres geológustól. A reményt keltő pozitív szakmai vélemény hatására indult meg az ajkai terület szénkutatója, feltárása. 1872-re a felsőcsingeri területen lemélyült a Zichy és Emma akna, majd a Gyula és Ödön-tárókkal megkezdődött a Gyula-mező és Ödön-táró területének a művelése. Ezzel egy időben megkezdődött a felsőcsingeri bányatelep megépítése is.

1876-ban már 242 fő bányászt alkalmaztak, az éves termelés 42.000 tonna volt. A következő évtizedekben nőtt a termelés és a foglalkoztatottak száma is.

A következő 20 évben Gyula és Ödön-táró VI. telepének lefejtése után a földalatti terjeszkedés a mai kövesárok területig haladt. A felsőcsingeri bányaközpont felváltja az Alsócsingeri völgyben létesített bányate-

lep, ahol újabb bányalakótelep is épült. Itt helyezték üzembe 1887-ben a Főaknát, s a hozzá kapcsolódó szintes szállítógátat. Az akna épületében gőzzel működtetett egyenáramot termelő generátorok a bánya korszerűsítését segítették.

1904-ben lemélyítik a Rietmüller Ármin bányaigazgatóról elnevezett 128 m mély Ármin aknát. Az induláskor még faaknatoronnyal épült a szállító akna. Az akna működését ma is látható ikerszállító gőzgéppel oldották meg. Az aknától 200 m-re épült az a 80 m mély légakna, melynek alsó szintjén történt a tömegbaleset. A Csingervölgytől a Kis Erőműben termelt egyenáramot külszíni vezetékkel juttatták el Ármin aknáig, majd a föld alá vezetve a légakna ventilátorát, kisebb-nagyobb szivattyúkat működtették az egyenárammal. A légaknát és Ármin aknát ereszke kötötte össze, közepén légaftóval terelték el a légáramot. E két aknával az általunk is ismert cservári mezőt vonták művelés alá. Ármin aknától gőzzel működtetett kötélpályán juttatták el a szenet a csingervölgyi főakna mellett épült kis osztályozóig.

1908-ban a bánya korszerűsítésének eredménye lett, hogy már 650 bányászt alkalmaztak és a termelés is emelkedett, 153.000 tonnát termeltek.

Voltaire francia filozófus mondta, hogy Őszent Felseje a Véletlen alakítja sorsunkat. Áttekintve a lezajló szomorú eseményt, sorozatos véletlen következményének tekinthető. A baleset napján a reggeli órákban az egyik gépkezelő megolajozta a légakna faburkolatú ven-

tilátorának hajtóművét. Távozása után rövid idő múlva négy aknász felvigyázó nyitott be a ventilátorhoz. Nyílt lángú olajmécsejükkel vizsgálták, hogy milyen jól működik. Utánuk kis idő múlva vizsgázó a gépkezelő, ám amikor a légakna ajtaját kinyitotta, már izzott a ventilátor faburkolata. Lepakcsolta a ventilátort, ami azzal járt, hogy hatalmas füsttömeg zúdult a ventilátorhoz. A gépkezelő lámpáját eloltva pánikba került, és a sötétben rohant a főereszkén Ármin akna felé, nyitva hagyva maga után a főereszke légaftóját. Így lassan szabadon áramolhatott a füst, a szennyezett levegő Ármin akna felé! A munkahelyen dolgozókat kiáltozással értesítették a veszélyről, és megkezdődött az emberek kiszállítása a külszínre. A szállítókas 8 embert szállíthatott, ám a túlekedésben 10-11 ember toladott bele. Egy ilyen szállítás esetén történt az a véletlen eset, hogy két bányász rosszul lett, elájult és a kas valamint az ácsolat közé beekelődvé megállították testükkel az aknaszállítást. Így történt, hogy a kasban és az aknarakodón nagy füstben várakozóknak reményük sem maradt a túlélésre. Az akkori társadalom közösségét nagyon megrendítette a tragikus esemény. Néhány nap múlva a devecseri járás és a megye vezetői adománygyűjtést szerveztek a meghalt bányászok családjai számára. Még Ferenc József császár is, mint magánember komoly összeget adott. Az 55 bányász közül 24 csingervölgyi; a többiek a környező kistelepelekről jártak a bányába.

Régi újságot olvasva megható élmény,

hogy egy Amerikában élő kolontári kovácmester emberi kötelességének tekintse, hogy gyűjtést szervezzen az áldozatok családjai számára. Döbrösy Károly kovácmester lelkét annyira megviselte ott távol ez az esemény, hogy érzelmét versben is megörökítette:

„Ne sirjatok Ajkaiak
Nem feledünk benneteket,
Amerikai magyarok
Szíve érez veletek.”

Talán e szomorú tragédiának is köszönhető, hogy néhány éven belül korszerűsítették a bányáriumot.

1912-re felépül a kiégett légakna helyett a cservári légakna és Ármin akna faszervezetű tornyát acéltoronnyra cserélik. Ebben az évben helyezték üzembe a korszerű áramellátást biztosító Kis Erőművet Csingerben, amely évtizedekig Ajka és településkörnyezetének áramellátását is biztosította, segítve annak ipari fejlődését. Ennek tulajdonítható az is, hogy a következő évtizedekben a földalatti szállítás, elővájás, fejtések technikai korszerűsítése könnyen megvalósítható volt Ármin bányában.

Az 1938-ban Kossuth-akna, Jókai bánya, majd 1943-ban Padrag Bányaművelésbe vonásával az Ajkai Szénbányák, az 1960-ban megépült Szénosztályozó fontos termelő üzemei lettek az országos szénbányászatnak. Éveken keresztül közel 2.000.000 tonna szenet termeltek, 4-5000 bányászt alkalmaztak. A magyar társadalom történelmének változásai az ajkai szénbányászatot is érintették. A bányanyitástól 1923-ig a Bécsi Szénipari Egyesület tulajdona

volt. 1923-1946-ig az Ajkai Kőszénbánya Rt tőkés csoport vette át. Az államosítást követően a Veszprémi Szénbánya Vállalathoz tartozott a három külön üzem, az Ajkai, Jókai és Padrag Bánya.

Az '50-es évek után a bányászok közösség nem kevés társadalmi munkát vállalva segítette Ajka és környezetének fejlődését, várossá alakulását.

Örök rejtély marad, hogy a szénbányászat nélkül milyen lenne ma Ajka város és településkörnyezete. 1878-ban ide települt volna-e az üvegyár? 1937-ben a Csingervölgyben épült volna-e a világ első kriptongyára? 1943-ban hol épült volna fel a ma is működő Ajkai Hőerőmű és a Timföldgyár?

Az 55 bányász áldozattal együtt közel 177 ajkai bányász áldozatra, az ajkai bányász közösségekre emlékezők maguknak vallhatják a 2000 éve élt híres filozófus, Horatius gondolatait: „Emléket hagyunk itt, mely ércnél maradandóbb”.

Az ajkai szénbányászat közösségének nehéz szakmai megéléseit, szenvedéseit, közösségért végzett munkáját az utókor nem feledheti.

Varga Gábor csingervölgyi bányász versben fogalmazta meg a bányászok lelki érzéseit:

„Mennyi ember él e vén Földgolyón!
Mily sok, ki nem sejtí, nem tudja,
Bányászarc mitől sápadt, barázdás,
Föld gyomrában milyen a munka.”

Horváth Károly - Kozma Károly
(A cikk második részét következő számban közöljük)

Nyolcvan éves a Bányász Fúvószenekar Várpalotán (1.)

Várpalotán az 1920-as években bontakozott ki a zenei élet. A településen ebben az időben sok pozitívumot kulturális téren nem tudunk felmutatni.

1928. december elsején alakult a Várpalotai Unió Dalkör is magán viselve a korszak vonásait.

A kultúrát, a zenét kedvelő bányászok azonban kijelentették: „a mi településünkön sem hiányozhat a más bányatelepeken már működő, a közizlést szolgáló bányász fúvószenekar”.

A megalakulásról

A Kossuth utca és a mai 8-as számú műút sarkán állt egykor az a földszintes ház, melynek udvarán a bányászzenekarok dolgozóik közül néhányan, munka utáni pihenőjükben, egy terebélyes diófa árnyékában, a nyári estéken hangszereik megszólaltatásával szórakoztatták magukat.

A muzsikáló Héra Ferenc bányaigazgató, Bölcs László bányaigazgató, Halasi József lakatos, Greszler József gépész, Holler Sándor villanyserelő és Vanyó József lakatos az évtized közepétől ezeken az összejöveteleken azon tanácskoztak, miként lehetne életre hívni egy bányász zenekart, szerény keretek között.

A hat szorgalmas és összetartó zenész mások kívánságát is képviselve azzal állt elő a bányász vezetőséghez benyújtott memorandumában, hogy a létesítendő zenekar működéséhez biztosítsák a feltételeket.

A megvalósulás - különféle akadályok miatt - 1929-ig váratott magára, amikor a „Jó szerencsét Olvasókör” vezetősége a bányász dolgozóinak tagdíjaiból 16 fúvós hangszert tudott vásárolni. A zenekar felszerelésére a bányászok 3000 pengőt áldoztak, ami 1929-ben igen nagy összeg volt.

A támogatásokból a bányavállalat is kivette a részét. A tapasztalat az volt, hogy kevés zenei kompozíció akadt a

fúvósoknak is, ami elvárható lehetett volna.

Ugyanakkor elismerésre méltóan néhány lelkes és minden áldozatra kész zenész önként ajánlotta fel anyagi hozzájárulását is. „Kétszáz pengőért adtak egy trombitát, amikor tizenhét fillér volt a vajúrók órábéré”. Az Olvasókör az egyenruhát biztosította. Ilyen előzmények után sok-sok nehézséget legyőzve elérkezett az ideje annak, hogy tizenhat taggal megalakuljon az együttes. A karmester egy, akkor állás nélküli zenész, Csermák Antal lett. A karmesternek nem volt könnyű dolga, mert a zenekar tagjai addigi zenei ismereteiket önképzéssel sajátították el. Korábban még karmester által vezetett próbákon sem vettek részt. Az első nyilvános bemutatkozásuk az év nyárára esett.

Héra Ferenc visszaemlékezésében elmondta: „első nyilvános szereplésük a bányászzenecséltenség következtében elhunyt, Bartos István vajúró temetésén eljátszott Bányászhimnusz volt.”

Majd az ősz folyamán ismét – „egyik vasárnap délelőtt”, amikor Várpalota nagyközönség futóján – „katonás sorokban először vonult fel egyenruhában” a Bányász Fúvószenekar. A zenekar élén Tisza István karmester magasra emelt csillogó, rézveretes tamburbotja indította útjára a ma már nyolcvanéves múlttal rendelkező zenekart. Majd leventezzenekarrá alakultak. Annak idején a helybeliek mellett sok árvaintézetbeli fiatal is befogadtak.

Fordulópont

A zenekar fejlődésében az 1931-es év korszakváltással is felért, amikor az országban sorra feloszlatták a katonazenekarokat, tagjaik egyik napról a másikra állás és egyben kenyér nélkül maradtak. Az így állás nélküli képzett muzsikusok közül - többen is - a várpalotai bányánál kaptak munkát, fel-

ajánlva közreműködésüket a zenekarnál.

Az együttes így nemcsak létszámban növekedett, hanem minőségben is erősebb lett.

Soraikból többen véglegesen Várpalotán telepedtek le.

1934-ben a karmesteri pálcát Tiszt Pál, a székesfehérvári Vasutas Zenekar volt karnagya vette át. Tevékenysége eredményeként egy 40 főt meghaladó, híresebb zenekar alakult ki. Műsoraikat igényesebb művekből állították össze és színvonalasabban szólaltatták meg, mint korábban. Felléptek Székesfehérvárott és Budapesten is. Az eredmények, híriük, népszerűségük vonzó hatással voltak a fiatal munkásokra is.

Körülből sokan kérték felvételüket az együttesbe: Borbély István, Csiszár István, Galambos István, Halasi Ferenc, Halasi József, Márton István, Molnár János, Novák Ferenc, Nyíró János és Szabó Ferenc. A tekintélyes létszámban kivonuló fúvósok menetalkatban történő megjelenése már önmagában látványos szám volt.

Ma is emlegetik a régi palotai bányászok a zenekar egykori mókamestereit (Németh Imrét, Novák Ferencet), akik menetelés közben magasra dobták fel tintányérjukat, majd azokat elkapva tovább folytatták a taktus ütemét. A derűtség nem maradt el a közönség és a zenésztársak részéről.

Bebizonyosodott, hogy nem volt hiábavaló a törekvés. Az életre hívott zenekar bő évtized alatt létszámban, zenei képzettségben is egyre gyarapodott

Időközben lengyel menekültként jött Marszalek József és Dél-Erdélyből áttelepültként Birta András és Mihály, Both József, Csepri József, Nagy Lajos és Pethő András bányászok.

A nagy ünnepek, évfordulók, bányászmulatságok hangulatához hozzá tartozott a fúvószenekar. Sajnos

a gyászszertartás is.

Az elhunyt bányászt a zenekar fájdalmas, szívbemarkoló dallamokkal kísérte utolsó útjára.

1941 ismét nehéz helyzetet teremtett. Tiszt Pál betegsége miatt, aki nehéz szívvel vált meg a zenekartól – túlzás nélkül állíthatóan elismerést érdemlő fejezet ténykedése –alkalmas karmesterre volt szükség.

Az Olvasókör vezetősége Horváth József személyében - aki a budapesti I. Honvéd Gyalogezred „ezredbosa” és egyben másodkarmestere volt- találta meg az utódot. A kortársak véleménye így foglalható össze róla: „szaktudása, zenei műveltsége, igényessége és szervezőképessége magas fokon állt.” Sokak szerint működése alatt a zenekar szakmailag a legmagasabb színvonalat érte el.

Sajnos a katonai behívások gyakran zavarták a folyamatos felkészülést a rendezvények sikerességét, ennek ellenére fellépéseiket folytatták.

1943-1945 között időszakosan szünetelt a zenekar működése. Félő volt, hogy a szünet tartós lesz. A létszám az ismertettett körülmények okán folyamatosan csökkent, a hangszerállomány is megfogyatkozott.

Rossz hírek is jöttek a frontról, soha többé nem tért vissza Andrejkovics Gyula, Somogyi István és Tóth István.

A második világháború után annak okaként szétszóródott zenekar tagjai azonnal jelentkeztek számukra kedves és fontos szolgálatuk folytatására. Az újjászervezett együttes rövidesen sikerrel tett eleget különböző meghívásoknak, felkéréseknek. A háború után az együttes lényegében a mindenkori bányaigazgatótól függött. Említik Blazsek úr nevét, aki támogatta őket. Amikor próba idején valaki indult a bányába, szólt neki: tessék csak visszamenni, most fűjni kell, mondta. Állami és nemzeti ünnepeken valamint politikai eseményeken rendszeresen vállal-

tak szerepet. A bányásznapok elmaradhatatlan résztvevői voltak. Hosszú évekig a volt bányászkolóniakon reggeli ébresztővel szórakoztatták az ébredőket.

Több jelentős kulturális eseményen szerepeltek, sőt külföldi meghívásokat is elfogadtak (Németország, NDK, Ausztria). A zenekar tagjainak többsége a szénbánya fizikai dolgozóiból és a nyugdíjasokból tevődött össze. Többségük szakszervezeti tagként is eredményesen látta el tiszteletre méltó megbízatását.

A zenekar fenntartója és eredményes mecénása 1958-tól, 1998-ig a Jó Szerencsét Művelődési Központ volt. Majd a folyamatos átszervezések után jelenleg a Szindbád Kht. szervezeti keretei között próbálnak és munkálkodnak.

A Bányász Kórusal közösen használt próbatermük falán a régi múlt relikviái eseményei „állandóan emlékeztetnek”. A korábbiakban 1994-ig a szénbányavállalatok (várpalotai-veszprémi) és a szakszervezeti bizottságok minden időszakban kiemelt figyelmet fordítottak az együttesre és segítették működését, fennmaradását.

Megalakulása óta (1997) a Bányász hagyományok Ápolásáért Egyesület is lehetőségei szerint támogatja és segíti eredményességüket a közös célért a várpalotai bányászathoz kötődő emlékek fennmaradásáért.

Petrovics László
a Bányász hagyományok
Ápolásáért Egyesület
elnökhelyettese

(A zenekar történetét a Bányamunkás következő számában folytatjuk)

Biztonságosabb otthon – több nyugodt pillanat

A Gázőrzők gondoskodnak gázkészülékei biztonságosságáról!

Gázőrzők szolgáltatás:

- fix havi díjért
- évente egyszer, előre egyeztetett időpontban
- karbantartjuk gázkészülékeiket!

Részletek az ügyfélszolgálati irodákban,
valamint: **www.fogaz.hu** és **06/40-474-474.**

GÁZŐRZŐK

A biztonság házhoz jön

Gázzolgáltatások
biztonság • kényelem
megtakarítás

FŐGÁZ

Bányász emlékhely Nagykovácsiban

Mindig öröm, ha egy új bányászati emlékhely nyílik meg hazánkban. Az eredetileg 18 órára meghirdetett rendezvény kijelölt helye (a kiállítás anyaga

előtt) már a gyülekezés kezdetén nyilvánvalóvá vált, hogy a hihetetlen nagy érdeklődés miatt nem megfelelő, így az épületben lévő esküvői teremben került

sor – melyen a BDSZ is képviseltette magát - a „Nagykovácsi bányász múltjáról” c. kiállítás megnyitására. A kiállítás anyagát, Jamrik Károly bányászemléktárgyait, gyermeke családja adományozta a Község számára, aminek otthont a „Öregiskola” Közösségi Ház és Könyvtár adott.

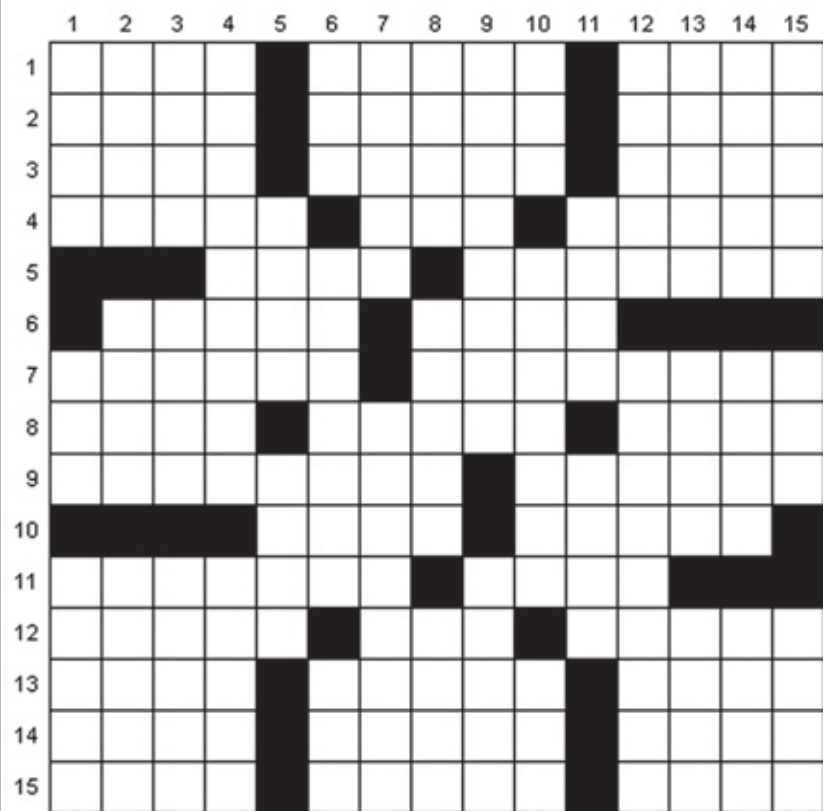
A kiállítás megnyitóján először a Bányászhimnusz szólalt meg a Nagykovácsi Református férfikórus (karnagy: Krisch Katalin) előadásában, majd Diószeghy Tünde az „Öregiskola” intézményvezetője, Bencsik Mónika polgármester és Jamrik Péter, Jamrik Károly fia köszöntötte a megjelenteket.

Ezt követően Dr. Dénes György geográfus, történész professzor, a Magyar Karszt és Barlangkutató Társaság tiszteletbeli elnöke, a Magyar Barlangi Mentőszolgálat vezetője tartott nagy szakmai tartalommal megtöltött előadást, majd bemutatta a emeleten látható kiállítást.

A programot állófogadás zárta.

Két szóval

Tekebajnokság Márkushegyen

A gyönyörű napsütésnek sem sikerült a szabadba csábítania azokat a sportrajongókat, akik részt vettek a Bányai Dolgozók Szakszervezete által rendezett zártpályás tekebajnokságon, az oroszlányi sporttelepen.

A versenyre érkező tíz csapatot Torma Lajos, az üzemi tanács elnöke fogadta és üdvözölte, s az eseményen tiszteletét tette Rajnai Gábor polgármester is, aki a nyugdíjas évébe lépő város nevében köszöntötte a játékosokat. Mint ismeretes, Oroszlány idén ünnepli városává avatásának 55. évfordulóját, ami régen a bányászok nyugdíjkorhatára volt. Hozzátette, hogy a település sportéletét mindig is támogatta a képviselő-testület, s ez a nehéz gazdasági helyzetben is változatlan marad. A sporttelep egyes részeit nemrégiben felújították, de a tekepálya még korszerűsítésre szorul.

A protokollt követően Torma Lajos vette át a szót, aki ismertette a játékszabályokat, és máris kezdetét vette az

estébe nyúló Márkushegyi Tekebajnokság.

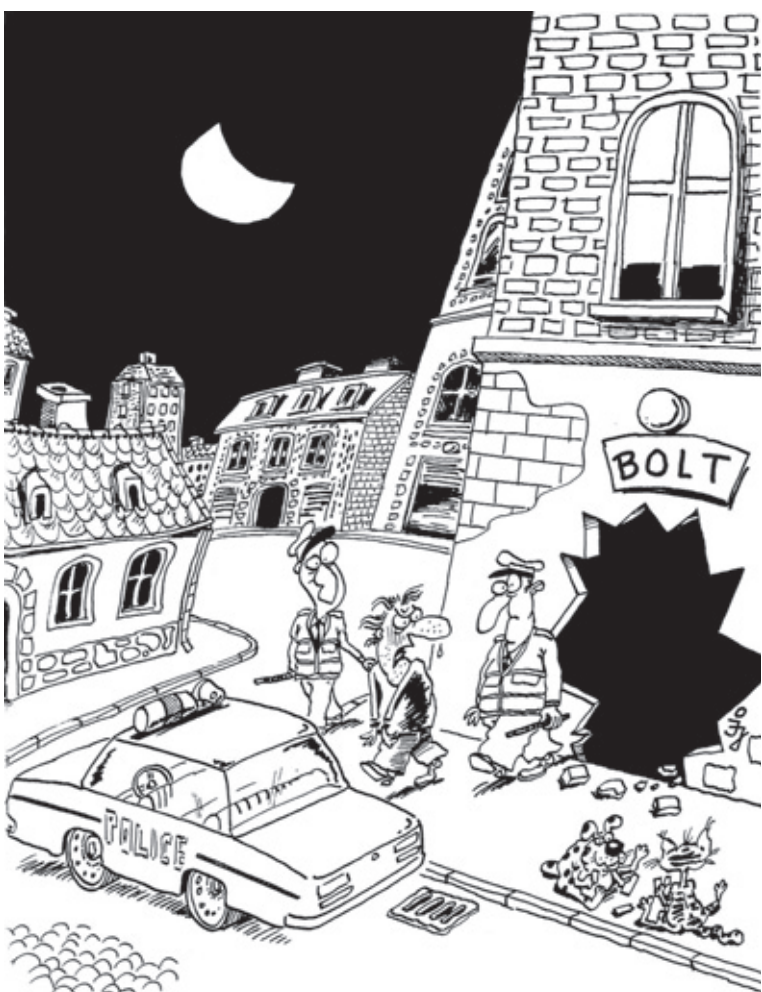
A mérkőzésen egyéniben első helyezést ért el Molnár Jenő, második Török Félix, míg harmadik Lokodi Attila lett. Csapatban az Oroszlányi Nyugdíjasok bizonyultak a legjobbnak, maguk mögé

utasítva a Lendület és a Hegyi Kecskék egyesületét. A legjobb taroló Vagás László lett.

Az eredményhirdetés után az elvesztett energiát pizzával pótolták a megfáradt versenyzők.

-wa-

VÁLLALKOZÓK KORA

- Már az is baj, ha üzletet nyit az ember?

Levél Kanadából

Tisztelt főszerkesztő úr!
Örömmel olvastam februári újságuk 6. oldalán levő cikküket, ami Szabó Józsefről készült. Józsi bácsi kb. 5 éves korom óta szomszédom volt és az évek során egymás szívéhez kötöttünk és feleségével együtt pótszüleim lettek. Már fiatalon is felnéztem rájuk és azóta is nagyon szeretem őket. Józsi bácsi 70. születésnapjára készítettem egy videót, ami elsősorban neki, de bányamentő társainak is készült. A címe: A Bányamentő sorsa. A banyaszat.lap.hu gyűjteményében, van egy link hozzá, azonkívül az alábbi linken a YouTube-on is megtekinthető. Szíves figyelmébe ajánlom. <http://www.youtube.com/watch?v=XEXxKX2fF-c>

Szeretném megragadni az alkalmat, hogy megköszönjem az újsággal kapcsolatos munkásságát, és hogy megtisztelt a nyugdíjas bányászokat, akiknek már nem sok örömük van, amióta nyugdíjazottak, esetleg rokkantak lettek.

Sok sikert kívánok Kanadából!

Petz Teri

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA- ÉS
ENERGIAIPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

VÍZSZINTES:

1. Kvarcóra működtetője. - Nagyobb madár. - Ismert tévés újságíró (György).
2. Szólás arra, hogy valaki pácban van: meg van ... - Földrész. - Meg bírom csinálni, van hozzá ... 3. Tolnai község: ...szemcse. - Szorongás, régies szóval. - Költő és újságíró a közelmúltban (Zoltán). 4. Villanymelegítő. - Fut iker-szava. - Borshordót kezel. 5. Széken. - Csónakot hajtott. 6. Tiszta súly. - Árut pénzzé tesz. 7. Kishont Ferenc egyik könyvének címe: A tengeribeteg bálna. Az Izraelben élt író ismertebb neve: Ephraim ... - **Becsületes ember közlekedő helye, átvitt értelemben is. (Két szóval).** 8. Absztrakt svájci festő volt (Paul). - Az utcán. - Élelmesen és kitarótan gyűjtögető rágszáló. 9. **Ne csak egyet!** (Két szóval). - Amerikai város, a hírekben gyakran szereplő megállapodások színhelye. 10. Birkózó világbajnok, majd edző (Lajos). - Rendőrök irodájában. 11. Kortárs szociológus, aki tévé-elnök is volt (Elemér). - Távolra mutató névmás. 12. Erdők éjjel aktív állata, névelővel. - Felfog valamit. - Étkezés egyik fogása. 13. Ilyen atléta a súlylökő is. - Prága cseh neve. - Bolgár hegység, híres kolostorral. 14. Szép görbék. - Bízok, vár. - Az első magyar női olimpiai bajnok (Ilona). 15. Kollégium, diáknyelven. - Piaci árusítóhely. - Divat, szokás.

FÜGGŐLEGES:

1. Tévesen jegyez valamit. - Azonos betűk. - Magyar hadvezér a 18. században (András). 2. Gyenge bor. - A Nílus folyó angol neve. - Eleve. 3. Vízen

halad. - Epizód. - A dinamit feltalálója, tudósok nemzetközi díjának névadója. 4. Buktát készíthet. - Hírlapi műfaj, amely megye ki a divatból. 5. Ilyen gyomor is van. - Vigyáz, felügyel. 6. Cáfoló, de csak félig! - Kutya panasza. - Az ábécében egymást követő betűk. 7. Pereme. - Elismerés, jutalom. 8. Norvégia fővárosa. - Tető toldaléka, az esővíz elvezetéséhez. - Margarin márkája. 9. Község Szeged és Kiskunfélegyháza között. - Görögország fővárosa. 10. Két névelő. - **Ráérek. (Két szóval).** - Al-Duna fele! 11. A hét egyik napja. - Benzinkutas cég. 12. Régi sláger: De ... az iskolatáska. - Szimpla. 13. Irén idegen alakja. - Konyha tartozéka. - Vilmoska. 14. Húsétel kísérője. - Erdélyi község Sepsiszentgyörgy közelében. - Békés megyei városka. 15. Távolabbi tárgyat. - Tüntet, de csak félig! - Lékó Péter sportága.

Beküldendő a **vastag betűs** meghatározások megfejtése.

A rejtvenypályázat nyertesei

Februári rejtvenyünk helyes megfejtése a következő: DOLOMIT, NEGATÍV, SZAHARA.

A nyertesek: Illés Zoltán, 3354 Tófalú, Görgey u. 5.; Mertus János, 3636 Vadna, Kassai u. 29.; Simon Sándor, 3300 Eger, Szálloda u. 4. fsz. 3.

A nyereményeket postán küldjük el.

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226; 351-7758 • Fax/üzenetrógzító: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A Bányamunkásban megjelent cikkek Interneten is hozzáférhetőek: www.banyasz.hu • Kiadja a

Nyomdort Kft. • Telefon/fax: 223-1974 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630